

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2'40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 115.

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Lee
deschisă costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ROMÂNUL

Mânia lui Dumnezeu

(§) O năprasnică urgie, unul din acele dezastre catastrofale, care zguduie din temelie existența materială a unui neam și în fața căruia orice cuvânt, orice putere de expresie înărmurește pe buze, s'a abătut și se înverșunează cu o stupidă persistență pe capul poporului nostru.

De două săptămâni, curg la redacția noastră, vești cari de cari mai zguduitoare, asupra îngrozitoarelor revărsări de ape, care s'au hotărât să ștergă cu desăvârșire de pe pământ, înfloritoare sate românești, aruncând pe drumuri mii de oameni. Iar de trei zile nu trece ceas în care telefonul nostru sau poșta să nu ne aducă la cunoștință noui dezastre. Case distruse, gospodării șterse din temelie astfel că nici o urmă care să le amintească existența nu a rămas, sute și poate mii de oameni înecați, scene de nemai auzită durere, de desnădejde și de eroizm; acestea sunt veștile cu care suntem clipă de clipă asaltați și în fața cărora stăm uluiți de jale neștiind ce să facem.

Cum să procedăm, ce cuvinte să găsim spre a arăta întinderea acestei catastrofe?

Cum să zguduim indiferența marelui masse a neamului românesc față de miile de frați de ai săi, care au rămas pe drumuri?

Ce mijloace să găsim spre ai arăta tot pustiu ce s'a întins aruncând pradă peirii atâtea existențe românești?

Cum să o mișcăm?

Cum să-i dăm imaginea *visuală* a acestui lucru singura, care poate provoca sentimentul de jertfă, momentană, fără de ezitare și fără de cruțare?

Cum să-i *oprim* atenția asupra acestui dezastru spre a nu-l trece ca un fapt divers oare-care și spre a nu recădea în toropeală după cetirea rândurilor noastre?

Căci în fața acestei nenorociri numai cu obolul acelor câteva zeci, câteva sute de persoane de elită, care dau de la sine în toate împrejurările *nu ajunge, nu ajunge* nici pentru o umbră măcar de alinare.

Față cu această cumplită urgie se cere ca întregul neam românesc de pretutindeni să-și dea obolul. Dela Nistru până la Tisa tot ce este inimă de român trebuie să se miște spre a scăpa dela peire miile de români, sânge din sângele lor.

În altă țară, statul s'ar îngriji spre a smulge din ghiarele peirei existențele cetățenilor, cari dau birul sudoarei și al sângelui lor pentru sprijinirea lui.

În felul acesta societatea suportă fără să simtă mântuirea unei părți a ei care la rândul ei își face datoria în interesul comunității.

Dar poporul nostru din Ungaria este tratat ca un neam dușman, ca un prins de război în țara lui. Dela stat poate aștepta toate năpăstuirile, dela stat se poate aștepta la toate măsurile, cari ar tinde la nimicirea sa, dar în nici un caz nu ar

putea aștepta măsuri pentru conservarea sa.

Și toate acestea pentru că acest popor ține la legea și limba lui, pentru că nu voiește să-și lapede neamul său.

Se cuvine dar, ca acest neam, pentru care nenorociții noștri țărani se văd lipsiți, în momentul suprem, de sprijinul natural al statului lor, să umple cu solidaritatea, cu iubirea, cu puterea sa de jertfă acest gol.

Dar și fără de aceasta, ar fi un adevarat blestem a lui Dumnezeu dacă în rândurile acestui neam în care găsească răsunet atâtea dureri străine nu s'ar găsi loc pentru una românească.

Ne aducem aminte de o mare generozitate publică română din regatul liber a știut să-și dea obolul său pentru nenorocirile dela Messina și dela Paris.

Acelaș public de altfel a fost la depina înălțime cerută de sentimentul de solidaritate națională acum doi ani cu ocazia revărsărilor din Bănat.

În numele miilor de români rămași pradă peirii ne adresăm din nou aceluiăș public român, rugându-l să-și deschidă larg punga pentru a le veni în ajutor.

În special gândul nostru se îndreaptă către frații din înfloritoarea Românie.

Ca în atâtea rânduri să arate și de astădată că dacă există o graniță între noi și dânsii, aceasta nu poate să constituie decât încă un motiv de dragoste între noi și dânsii.

Rugăm toate instituțiunile, toate societățile, toate corporațiunile de orice categorie: culturale, economice, politice; apelăm la toate persoanele în al căror pept

BASARABIEI

Fac sărbători călăii tăi acuma,
Când plânge obiditul tău norod...
Ce-ar zice oar' de ar fi să mi te vadă,
Ce-ar zice astăzi Ștefan Voevod?!

Vai! astăzi pe bordce și palate
Ca'n preajma unui uriaș mormânt,
Lăsa-vor mii drapele 'ndolinte
Să-și fluture durerile în vânt.

Dar nu e astăzi ziua de pe urmă,
Tu nu ești Basarabie în amurg...
La glasul tău vor treseri odată
Toți câinii veninoși din Petruburg!

Fac sărbători călăii tăi acuma,
Dar viitoru-i groaznic eșafod...
Ce-ar zice Basarabie să te vadă...
Ce-ar zice astăzi Ștefan Voevod?!

A. Nour.

Guy de Maupassant

Părerile Colonelului

— Uite, zise colonelul Laporte, eu sunt bătrîn, am reumatisme, picioarele mi-s'au înțepenit ca niște bușteni și totuși, dacă vre-o femeie, vre-o femeie frumoasă, mi-ar porunci să trec prin urechile unui ac, zău dacă n'aș zări mai bine decât un clovn de circ. Eu sunt un bătrîn de școală veche: vederea unei femei, unei femei frumoase, mă furnică până în vârful degetelor dela picioare.

De altmintrelea, în Franția, noi suntem toți cam așa: cavaleri; cavaleri ai dragostei și ai întâmplării, de când Dumnezeu a fost suprîmat. Dar femeia, vedeți, n'o s'o poată suprîma nici odată din inimile noastre. O avem în inimă, și acolo rămâne. O iubim, o vom iubi mereu, și pentru femeie suntem în stare să facem ori ce nebunie, atîta timp cât va exista o Franție pe harta Europei. Și chiar dacă Franția n'ar mai exista, o să rămîie mereu Francezii.

Eu, în fața ochilor unei femei, unei femei frumoase, aș fi în stare să fac ori ce. Când simt uitătura ei drăcească, acum îmi intră în suflet și mi aprinde sângele în vine, îmi vine să mă bat, să mă lupt, să stric tot din casă, să mă arăt că sunt cel mai tare, cel mai voinic, cel mai devotat dintre bărbați.

Și nu numai eu sunt așa; nu zău; toată oști-

rea franțuzească este ca mine, pe onoarea mea. Dela soldat, până la general, când este vorba de femeie, noi suntem toți la fel. Aduceți-vă aminte, ce a făcut Jeanne d'Arc din noi, pe atunci. Și mă prinz că dacă o femeie, o femeie frumoasă, în ajun de Sedan, ar fi luat comanda armatei, noi am fi trecut peste toate șirurile de prusieni, și am fi pus mâna pe tunurile lor.

Îmi aduc aminte de o întâmplare din război, care probează că suntem capabili de orice, când este o femeie la mijloc.

Eram căpitan, și comandam un detașament de eclerori, care bătea în retragere într'un ținut plin de Prusieni. Eram impresurați, fugăriți de oboseală, morți de foame.

Trebuia ca înainte de zorii zilei să fim la Barsur. Era, că de nu, se isprăvea cu noi. Cuni scăpaseră caferi până atunci, nu știu! Trebuia să facem dăpăsprezece leghe, noaptea, pe ninsoare, flămânzi. Eu îmi ziceam: „Nu mai este nădejde: bieții mei soldați or să se prăpădească pe aici!”

Din ajun, nu mâncasem nimic. Ziua întregă stătusem ascunși într'un șopron, înghesuți ca să ne ținem de cald, fără să putem nici să vorbim, nici să ne mișcăm, dormind iepurește.

La cincis se și făcuse noapte. Mi-am sculat soldații. Cuii nu voiau să se scoale, neputând să se miște sau să stea în picioare, înțepeniti de frig și de lipsuri.

În fața noastră se întindea câmpia goală, acoperită cu zăpadă; și ninge, ninge, de parea o perdea de fulgi albi, cari cădeau pe pământ, aco-

poate să răsbătă mila pentru o nenorocire omenească și românească să deschidă colecte.

Să se priveze fiecare de o seară, de o clipă de plăcere și să o jertfească pentru alinarea suferințelor ce au căzut pe capul nenorociților inundați.

Să fie siguri că lacrimile de recunoștință ce se vor vărsa și rugăciunile ce se vor înălța pentru dâșii îi vor răsplăti cu prisosință.

Orice sumă cât de mică este bine văzută.

INTERNE

„Le Figaro” despre Ungaria. Cunoscutul publicist *Raymond Recouly* scrie în marele ziar parisiian „Le Figaro” despre sistemul electoral din Ungaria:

„Desigur nicăiri pe lume reforma dreptului electoral nu e mai neapărat de lipsă decât în Ungaria. Am asistat, acum zece ani, la o alegere, în un oraș unguresc (la Sătmar). Alegătorii sunt mânăți la locul de votare în grupuri compacte, în pelotone strânse, la sunetele unui taraf de țigani. Pleacă din birt și în birt se întorc iarăș, după ce au trecut prin șandramaua unde se votează. „Sfânta libertate” a fost astfel cindat sugrumată între aceste două stațiuni. Spurcat miros de „pălinka” — așa numesc maghiarii vinarsul — era răspândit în întreg orașul. Persoane competente m'au asigurat că nimic nu s'a schimbat spre bine, din contră...”

Electiunile din urmă, din care a eșit Camera actuală, au constituit, sub raportul acesta, un adevărat record. Nici când procedurile de corupțiune electorală și de presiuns guvernamentală n'au fost aplicate cu asemenea virtuozitate. Guvernul contelei Khuen-Héderváry a cheltuit, pentru a-și asigura majoritatea, vreo cincisprezece milioane (din care, cum s'a revelat acum, cinci milioane din cassa statului).

Scrutinul public în Ungaria; fiecare alegător trebuie să pronunțe cu voce înaltă numele candidatului cu care votează: aceasta facilitează presiunea organelor administrative.

Toate stratagemile electorale vor găsi piedecă în sufragiul universal.

Impăratul — regele și erzarile dirij teare

sunt foarte favorabile introducerii sufragiului universal în Ungaria. Cel dintâi avantajiu va fi creșterea numărului deputaților nemaghiari”.

Pentru fondul ziaristilor. La festivalul pentru comemorarea lui George Bariț s'au făcut următoarele contribuiri benevole pentru fondul ziaristilor: Dr. Aurel Vlad 50 cor., dr. V. Bontescu 20 cor., dr. Iustin Pop, Deva 20 cor., dr. C. Moldovan adv. Șercaia 12 cor., Ioan Sabadeanu comerciant 10 cor., Ștefan Suciu 5 cor., prof. A. Ciorteș 3 cor., d-ra Lucreția Lupan 2 cor., d-soara E. Petric 2 cor., părintele Rafiroiu (Cernatu de jos) 1 cor., N. Balea 1 cor., D. Jalin 40 b. Tuturor donatorilor li-se exprimă și pe această cale mulțumiri.

Venitul material al festivalului a fost îmbucurător și, după încheierea socotelilor și încasarea unor contribuiri ce s'au mai pus în vedere, se va publica.

În contra cuceririlor „valahă”. Comitatul Murăș-Turda e de câteva zile sub apă. Sate întregi își plâng avutul răpit de valuri. Populația română și maghiară deopotrivă e amenințată de cea mai neagră mizerie. Desnădăjduți, oamenii nu știu încotro să-și întoarcă privirile, de unde să aștepte ajutor. Și în timpul acesta știți cu ce-și bat capul conții cu sentimente patriotice ai comitatului bătut de soartă? Se cutremură de groază văzând că în cuprinsurile Ardealului trăiește o națiune, care tot mai mult dovedește lumii că e un popor plin de viață și căruia îi surâde un viitor mai bun. Și astăzi când toți cei cu dare de mână ar trebui să fie preocupați de o singură grijă, cum să aline mai curând suferințele celor năpăstuiți de potop, conții și baronii din comitatul Murăș-Turda caută soluții pentru marea lor chestiune, cum ar putea întâmpina „primejdia valahă” și cum ar putea duce un popor, urgisitul popor „valah” la sapă de lemn.

În congregația de ieri a comitatului Murăș-Turda, contele Bethlen constată, secundat de aprobările majorității patriotice că statul nu a întreprins încă nici o acțiune pentru a împiedeca expansiunea economică a românilor. În decurs de abia 5 ani românii au cumpărat dela unguri 166 mii de jughere catastrale în valoare de 68 milioane de coroane. În legătură cu această constatare, propune următoarele: Comitatul Murăș-Turda așterne parlamentului un proiect de lege, care prevede regularea colonizărilor și a parcelărilor de pământ în spirit național. Apelează la sentimentele patriotice ale presei din capitală și provincie să sprijinească cu toată căldura această acțiune. S'a ales și o comisiune însărcinată cu elaborarea proiectului. Conții Bethlen, Teleki, inspectorul școlar Deák, Nagy, Urmány și o mulțime de alte nume patriotice figurează în aceasta comisie, compusă din floarea oligarhiei maghiare ardelen.

Congresul Ligei pentru Unitatea Culturală a tuturor Românilor

— Raport special dela trimisul nostru —

Constanța 14 mai.

Un interes din cele mai vii a avut congresul din anul acesta al Ligei, ținut în zilele de 13 și 14 maiu pe malul Mării Negre la Constanța.

Cetatea lui Ovidius, Tomis-ul duiosului surghiunit din Roma lui Caesar Octavianus e astăzi îmbrăcată de serbătoare. Steagurile tricolorului românesc fâlfăie pe străzile primenite de suflul răcoros al mării. Căc zidurile ei, Constanța românească de astăzi adăpostește pe reprezentanții idealului neamului însuși: unitatea prin cultură a tuturor acelor ce grăesc limba noastră cea dulce românească.

Ca niciodată, la vreun congres al Ligei culturale, nu s'a putut vedea atâți români veniți din toate unghiurile țării și reprezentând un număr atât de mare de secții, ca anul acesta.

O vastă sală, cu incinta, scena și galeriile ei, era plină de congresiști.

Sedința congresului se deschide sub prezidenția d-lui Virgil Arion, președintele comitetului central al Ligei.

Președintele ia cel dintâi cuvântul. În frumoasa-i cuvântare, — pe care o dăm în întregime mai jos — d-sa, în scăpărarea filozofică ce caracterizează gândirea sa aleasă, exprimă, în propoziții scurte, înalte adevăruri cari sunt temeiul isbânzei sigure a neamurilor.

Apoi d. N. Iorga, secretarul general al comitetului central, citește în însuflețirea vie a sălii, telegramele următoare:

Majestății Sale regelui Carol I.

„Suveranului care, ieri onora în Iași, înaintea românilor din toată moștenirea lor istorică sărbătoarea culturii înalte românești și care azi, în al 46-lea an de domnie, se pregătește a exprima, în fața statuei unui erou, sentimente de pietate ale națiunii sale, Liga Culturală îi prezintă, în congresul ei dela Constanța, în numele idealelor

perind totul cu o săte: le ghiață. S'ar fi zis sfârșitul lumii.

— Haidem copii! Drum!

Soldații se uitau la minsoare și par'că își ziceau:

— La ce bun? Mai bine să murim aici!

Atunci am scos revolverul:

— Cine nu se supune, îl trăsesc.

Atunci au pornit, binisor, prin zăpadă.

Am trimis patru soldați înainte, la trei sute de metri, ca să ne celerzeze pe urmă veneau ceilalți, în nevegulă. Pe cei mai vârstnici i-am pus în urmă, poruncindu-le să îmboacă pe cei ce rămăneau în urmă, cu baioneta la spate.

Zăpada cădea ca și când ar fi vrut să ne îngroape de vii; chipiurile se făceau albe, și albe și mantalele, de semăneau cu strigoii.

Eu îmi ziceam în gând: „Doar vre-o minune de ne-o scăpa”.

Din când în când, ne oream din drum, ca să așteptăm pe cei rămași în urmă. Atunci nu se auzea decât foșnirea fulgilor de zăpadă, ca un șgomot curios; unii soldați se scuturau, alții nici nu se mișcau. Pe urmă comandam iar înainte. Puștile se așezau iar pe umere, și porneam greoi.

Deodată celerorii se opriră. Auziseră glasuri pe șosea. Trimisei gase soldați și un sergent să vază, și așteptai.

Un tipăt de femeie sfâșia tăcerea groaie a zăpezii, și după puțin îmi aduseră doi prizonieri: un bătrîn și o fată.

I-am interogat pe șoptite, și mi-au spus că fugeau de teama Prusienilor, cari ocupaseră în

ajun casa lor. Tatăl, se temea pentru fata lui, și fără să spuie nimic, nici chiar servitorilor, fugiseră în puterea nopții.

Am văzut numai decât că aveam de a face cu ameni cum se cade.

— Să mergeți cu noi; le-am zis.

Pornirăm. Bătrînul cunoștea locurile și ne arăta drumul.

Zăpada se opri; ieșiră stelele și frigul se făcu: teribil.

ata, care se ținea de brațul tatălui său, umbla greu. Din când în când zicea: „Nu'mi mai simt picioarele”. Mie îmi părea rău, că nu puteam să o ajut.

Pe urmă, fata se opri:

— Tată nu mai pot.

Bătrînul vru să o ia în brațe, dar nu a putut nici măcar să ridice, și fata căzu pe pământ.

Soldații se strânseră pe lângă ei. Eu nu știam ce să fac, și nu'mi venea să-i las în mijlocul drumului.

Atunci unul din soldați, un parizian, zise:

— Fraților, camarazi, să dăm o mână de ajutor domnișoarei acesteia, că doar suntem Francezi.

Eu, de bucurie, injuram.

— Bravo, copii, bravo!

La stânga șoselei se zărea o pădurice. Patru soldați porniră într'acolo și se întoarseră peste puțin cu o targă, făcută din ramuri.

— Cine vrea să dea o manta? strigă parizianul. Pentru o fată frumoasă, fraților!

Zece mantale căzură la picioarele parizianu-

lui. Într'o clipă, fata fu învălăită în mantale, culcată pe targă și ridicată pe șase umere. Eu mergeam înainte, vesel că puteam să fac și eu ceva pentru dânsa.

Porniră mai voinicește și mai repede, ca și cum ar fi băut un pahar de vin. Ba începu să rîză și să glumească. Vedeti? Destul o femeie, ca Francezii să se electrizeze.

Soldații refăcuseră rîndurile, îmbărbătați, încălziiți. Un franc-tiror bătrîn, care venea după targă, gata să ia locul celui dintâi care ar fi lăsat-o, zise vecinului său, dar destul de tare ca să-l aud și eu:

— Eu nu mai sunt tânăr, dar pe Dumnezeuul meu, o femeie îmi face să'mi elocotească sângele.

Până la trei de dimineață, mersemă aprape fără să ne odihnim. Deodată, celerorii se detersă în lături și după aceea, detașamentul întreg, culcat pe brînci în zăpadă, nu mai era decât o umbră.

Eu comandam pe șoptite, și la spatele meu, anzii cum soldații încăreau puștile.

Depart, pe câmpie, se vedea ceva mișcând. S'ar fi zis un animal, o dihanie care alerga, se lungea ca un șarpe, se stringea ca un ghem, se repezea când la dreapta, când la stânga, se oprea, pornea iar.

Pe urmă, se apropie de noi și văzui atunci doisprezece ulani, în trap, unul după altul, rățiți de regimentul lor și căutându-și drumul.

Se apropiaseră așa de mult de noi, că auzeam foarte bine răsuflarea cailor, zingănitul armelor, scârțăitul șelelor.

Răcnii:

carora li-s'a consacrat, omagii mișcate de adâncă venerație”.

A. S. R. principelui Carol al României.

„Principelui tânăr, necenic iubitor al culturii naționale românești, prin care înțelege și își iubeste întreg neamul care-i încunjoară viitorul de cele mai scumpe speranțe ale sale, membrii Ligei Culturale adunați în congres îi trimit urări, cari se confundă cu însăși râvniile noastre de dreptate, noroc și glorie”.

Apoi, marei împărătese, *Eugenia Napoleon Bonaparte*, soața trăitoare în Anglia a marelui împărat francez, la sprijinul cald al căruia neamul nostru a găsit, în vitregia vremurilor, un sprijin atât de puternic:

„În momentul când Rusia celebrează anexarea Basarabiei noastre românești și în ajunul desvălirii, în prezența celui dintâi rege al nostru, a statuei celui dintâi domn al României unite, Alexandru Ion I, Liga pentru unitatea culturală a românilor merită a servi unitatea morală esențială a unui popor împărțit încă între șase împărății și regate își amintește cu o adâncă emoție și recunoștință de nobilul împărat latin, care a impus Europei recunoașterea națiunii politice române și i-a restituit printr-o mare operă de dreptate, care nu i-a supraviețuit mult, o parte din moștenirea sa istorică smulșă țarului învins”.

Și bătrânului scriitor basarabean, de viață domnească, care și-a părăsit titlurile și bunurile sale în Basarabia apăsată, ca să-și salveze, sărac, în țara mamă, sufletul său românesc d-lui *Dimitrie C. Moruzi*:

„Veneratului scriitor basarabean, care a îmbogățit, în zilele amintirii dureroase pentru pierderea Basarabiei, literatura noastră cu o carte care lăsa rămâne prin noblele ei sentimente, Congresul Ligei Culturale îi trimite calde urări de sănătate și voie bună.”

Și în sfârșit, cu prilejul serbătorii, la Brașov, a centenarului celui dintâiu gazetar român, *Gheorghe Barițiu*, marele luptător pentru unitatea prin cultură a ne-

mului, s'a trimis, la adresa „Gazetei” lui Barițiu: „Congresul Ligei Culturale” întrunit azi, în 13 maiu la Constanța salută cu entuziasm și încredere pe purtătorii condeiului român luptător de peste munți, și arătându-și că azi se împlinesc o sută de ani dela nașterea harnicului luptător pentru unitatea noastră culturală *G. Barițiu* își exprimă cele mai adânci omagii pentru viața, activitatea și memoria lui”.

Se citește apoi un mare număr de telegrame, pline de o însuflețire vie, din toate colțurile locuite de neamul nostru.

Urmează darea de seamă a secretarului general despre activitatea de peste an a Ligei. D-Sa arată că instituția care reprezintă înaltele aspirații ale neamului românesc capătă „din ce în ce mai mult o solidă bază materială și autoritatea morală”...

Se vestește înființarea a 21 de secții noi în cursul anului, reînființarea a două și desființarea a trei secții ale Ligei.

Vorbește despre *buletinele* pe cari le scot secțiunile și cari sunt organe ale propagandei de cultură națională unitară a Ligei.

Numărul secțiunilor Ligei este astăzi de 73. Mișcarea naționalistă promovată de Ligă se întinde și la sate. Un însemnat număr de secții sunt rurale.

Vorbește despre comemorările zilelor de glorie a neamului, de conferințele organizate, peete an, de toate secțiunile, despre chipul cum se va comemora, prin cavinte și cântece, amintirea dureroasă a răpirei Basarabiei noastre.

Loteria deschisă de Ligă pentru a-și ridica un mare palat pe terenul pe care primăria capitalei l-a dăruit Ligei pentru scopul ei înalt, a realizat până acum, un câștig de aproape 200.000 lei, în urma marilor serbări organizate vara trecută, în parcul Carol I.

Se procedează la alegerea comitetului central și se relege prin proclamație, vechiul comitet, aducându-i-se călduroase mulțămiri pentru activitatea bogată pe care a desfășurat-o.

El se compune din doi: *V. Arion, N. Iorga, Părintele Arhimandrit Iuliu Scribon, Ștefan Lambru, D. Tatu, I. Teles, G. Bogdan-Duică, D. Onciul.*

Urmează apoi discuția generală asupra mijloacelor de propagandă a Ligei cât și asupra cercului ei de activitate.

Din partea comitetului central se propune alcătuirea unui comitet de patronaj format din doamne și ajutat de doi bărbați, ca secretar și casier. Se propune ca Liga să se folosească de puternica instituție a Băncilor populare, acest credit țărănesc, care a luat un așa de puternic avânt

Să se ceară adecă dela acestea ca să sprijinească, materialmente, Liga prin subvenții anuale pe cari le pot acorda foarte ușor și să ia asupra lor cauza instituției neamului făcând propagandă în sânul membrilor lor.

Se propune ca să se ceară, în mai mare măsură concursul femeii române. D-na Constanța Hodoș, scriitoarea cunoscută, a citit o frumoasă alocuțiune în care a arătat rolul femeii în educația națională.

Secția locală a Ligei a primit congresiștilor un mare banchet. A cântat o muzică, executând frumoase arii naționale. Hărnicele „*Trăiască regele*” (al dinastiei) și „*Deșteaptă-te Române*” (al neamului) au fost ascultate în plină de cătră public.

Cu un puternic avânt patriotic s'a toastat cu prilejul acesta.

Măne, ca sfârșit al congresului se face o excursiune la Adam-Clisi, localitatea dobrogeană unde se găsește neprețuitele comori ale trecutului romantic al acestor ținuturi.

Cuvântarea d-lui *V. Arion*, președintele Ligei Culturale, rostită în congresul dela Constanța:

Ne împlinim o datorie venind la acest congres. Necesitatea de a afirma ideea unității naționale este realitatea supremă. Singura, care poate potoli în noi sentimentul dureros, că viața se scurge fără scop și fără folos pe lume.

Când, după ce ai căutat mulțumirea pe alte terenuri te întorci la lumea țării tale, la luncile și munții ei; la basmul și legendele trecutului, la credințele și tradițiile strămoșești, o liniște sufletească te cuprinde și se potolesc valurile îndoelei dureroase. Nu te mai simți ca un naufragiat perdut pe marea nemărginită a dușmăniei și a necunoscutului.

Dacă simțirea se potolește și judecata se simte mai luminată și mai tare, nu mai este ca omul slab la minte, care nu se poate hotări nici a crea, nici a voi.

Avem cunoștință că am aflat un adevăr, un adevăr pe care nu îl da nu închipuirea ei experiența istorică.

Experiența istorică ne învață să vedem viața așa cum ni-o arată atâtea veacuri prin care a trecut poporul nostru. Vedem dușmănia vecinilor, vedem sfâșierea țărilor de certuri, vedem desbinarea noastră și puținele momente de energie și de unire.

Văzând desbinările, ne dăm seama cât de oboșită și de sleită de puteri a fost națiunea noastră din cauza ambițiilor personale, poftelor de a domni, înțelegem nevoia unirii, organizării și disciplinei forțelor noastre.

Nu suntem noi niște idealisti, ci oamenii cei mai practici. Naționalismul nu e la noi o doctrină, care să iasă dintr-o idee oarecare de vizionari și din realitatea dureroasă a trecutului, căci simți că numai iubirea de neam poate uni și împăca divergențele și potoli toate urile.

Iubirea de neam ne dă astfel tăria necesară. Ea inspiră neîncetat atâtea energii. Câți scriitori nu revendică răspunderea morală a unui cuvânt, care îi duce în închisoare în Ungaria.

Ceeace vrem e, să priceapă lecția faptelor trecute.

Din viața trăită a neamului să luăm învățătură.

Să dăm tărie neamului fixându-ne în ideile și credințele dovedite bune. Să ne dăm seama de un fapt — de o realitate. Suntem noi și urmașii noștri față în față.

Să nu așteptăm nimic dela ei, dela legile lor dela dreptatea lor.

Să știm că aceste dușmăni sunt ireconciliabile.

Vom fi atunci mai tenaci în apărarea drepturilor noastre. Ne vom întări gândind la toate suferințele trecute. Reamintindu-le din nou vom avea tăria să luptăm cu opresorii neamului.

Nu e nimic, dacă neamul nostru nu e mare și numeros. Și într-o biserică smerită de sat se poate ruga omul cu aceeași credință ca într-o catedrală și inima lui se poate înălța până la Dumnezeu.

ascultase raportul meu, și acesta, când a văzut targa, întrebă cu glas tare:

— Ce este acolo?

Atunci, un chip bălan, surizător, cu părul despletit, ieși de sub mantale, și fata zise:

— Sunt eu, domnule maior.

Soldatii începură să râză, cu inimile pline de bucurie.

Atunci parizianul, care mergea pe lângă targă, își scoase chipul și strigă:

— Trăiască Franția!

Nu știu pentru ce, dar eram mișcat. În clipele acele, mi-se părea că am salvat țara, mi-se părea că am făcut ceea ce n'ar fi făcut altul, mi-se părea un lucru simplu și adevărat patriotic.

Ah, chipul acela n'o să-l uit niciodată, și dacă ar fi să-mi dau părerea, dacă este mai bine ca la armată să fie numai trimbițe, sau numai tobe, eu aș zice că ar fi mai bine, ca în locul lor, la toate regimentele să se poze o fată frumoasă. Zău că ar electriza mult mai mult decât narsilieza. Pe legea mea, eu vîoi ar merge soldatul, când ar vedea o madonă, o madonă vie lângă colonel!

Tăcu. După puțin zise iar, cu multă convingere:

— Da, da: noi Francezii iubim foarte mult femeile.

Trad. I. T. Alian.

— Foo!

Cincizeci de detunături sparseră tăcerea nopții. Pe urmă alte patru sau cinci puști mai trăs-niră, pe urmă una singură, și după ce se risipi norul de fum, văzurăm că doisprezece ulani și nouă cai căzuseră. Trei cai o rupseră nobunește la fugă, și cu piciorul rămas în scară, corpul mort al unui prusian se țara în sărituri sălbătice, dus de unul din caii scăpați.

La spatele miea un soldat rîdea cu un rîs teribil. Altul zise:

— Vr'o zece văduve!

Era insurat, poate. Un altul zise:

— Bravo nouă!

Fata scoase capul de sub mantale și zise:

— Ce este? Vă bateți?

I-am răspuns:

— Nu este nimic, domnișoară; am expediat o duzină de Prusieni.

Dânsa murmură:

— Săracii!

Dar din pricina frigului, se vârî iar sub mantale.

Pornirăm iar. Umblarăm multă vreme. Dela o vreme cerul se albi, zăpada se făcu luminoasă, lucitoare, și la răsărit se văzu o pată roșie.

Un glas de departe strigă:

— Cine ie acolo!?

Detasamentul se opri, și eu ieșii înainte ca să parlamentez

Ajunserăm la avantposturile franceze.

Soldatii defilau pe dinaintea maiorului, care

EXTERNE

Pretențiunile albanezilor. Ziarul „Times” este informat din Salonic, că fruntașul albanez, beiu Ismail Kemal, deputat în Berat a cuprins pretenșiunile albanezilor într-un memorial în următoarele puncte:

1. Limitarea Albaniei. 2. Recunoașterea unui standard albanez. 3. Designarea unui guvern general dintre membrii familiilor domnitoare de demult ale Albaniei. 4. Inlocuirea oficianților turci cu albanezi. 5. Introducerea limbii ca limbă oficială. 6. Garantarea acestor drepturi de către marile puteri.

*

O ameliorare în chestia cretană. Deputații cretani constrânși de puterile protectoare și în urma repetitelor remonstrări energice ale guvernului grecesc s'au hotărât în fine de a sta departe de parlament. Prin aceasta chestia cretană nu e rezolvită, dar deocamdată puterile protectoare și guvernul grecesc au fost ușorate de o grijă grea, care de luni de zile părea a periclita situația și așa neînbucurătoare din apropiatul orient. Prim-ministrul Venizelos prin hotărârea aceasta a deputaților cretani a obținut rezultat, care poate să fie numai în favorul păcii din Balcani.

*

Situația în Maroco. În sfârșit a sosit o telegramă dela primrezidentul general Liautey, din care reiese neadevărul știrilor lansate despre masacrarea primrezidentului, a consulului Renault și a multor membri ai coloniei franceze de către berberii. Faptul acesta nu însemnează însă, că situația francezilor în Maroco ar fi oarecum transăfirie. O telegramă mai recentă a lui Liautey spune, că francezii în Maroco sunt pe pământ străin și, că, ei se pot încape numai în trupele proprii. S'a dovedit, că acei 7000 de soldați francezi chiar numai pentru apărarea capitalei sunt nesuficienți.

Triburile răsculate sunt foarte bine înarmate iar forța cu care ei au să deie piept este foarte însemnată. Se știe, că ministerul francez de război va trimite un corp puternic de armată în Maroco.

*

Activitatea comisiei de reformare din Turcia. Comisia de reformare din Turcia, condusă de ministrul de interne beiu Hadji Adil, care a parcurs vilaietul Cossowo, a dat un raport despre activitatea sa, din care reiese următoarele:

Miliția de siguranță și gendarmeria a fost sporită și în cazuri deosebite a fost întrebuințată la regularea drumurilor chiar și miliția. Guvernorul general din Cossowo a fost împuternicit, ca în consiliul administrativ dela Prizrend, Ipec și Pristina să fie chemați și fruntași poporului și bajrakdarii (stegarii). 4 până acum au și fost chemați cu un salariu lunar de 200 piastri (40 lei). Mai mulți oficanți, cari au abuzat de oficiul lor, au fost destituiți din post. Ministerul de război se va îngriji de diferite regulări a drumurilor, după cum va propune ministerul lucrărilor publice, s'a adus hotărâre, ca să se ridice școli agronomice și școli de model. Moștele și școlile mohamedane vor fi reparate pe cheltuiala ministerului Vakuf. Asemenea se vor repara liceele din Uesküb, Prizrend, Pristina, Ipec și Tachlidja și se vor înființa 82 de școli comunale, cari toate laolaltă au fost luate în bugetul vilaietului cu suma de 200.000 coroane. Tot astfel se va purta grije și de școlile sârbești și catolice.

Cu privire la reformele financiare a elucrat un proiect englezul Graves, care a fost rugat să însoțească comisia în călătoria sa. Anume se vor face ameliorări la încasarea zecimei. Ameliorări la încasarea impozitelor și mai cu seamă la încasarea zecimei s'a început să se pună în aplicare încă pe timpul acțiunii internaționale de reformare, pe baza telegerilor dela Mürzsteg.

*

Criza guvernului turcesc. O telegramă din Constantinopol anunță, că în conferința de mercuri a ministrilor turci s'au petrecut scene furtunoase. După o discuție de tot vehemență miniștrii au părăsit sala conferinței și au ținut separat consiliu. În sală au rămas numai marele vizir, ministrul de război și șeic ul islamul. După reîntoarcerea miniștrilor s'a continuat ședința. Cauza incidentului nu se poate ști. Ziarele au fost oprite ca să publice ceva despre criză. Ministrul efkaf despre care s'a răspândit știrea că ar fi abzis a luat parte la con-

ferință. Asemenea a fost de față și ministrul de interne beiu Hadji Adil, care s'a reîntors din călătoria sa prin Albania și Macedonia.

Dela Alba-Iulia

Cuvântările, — după notițele stenografice ale d-lui Stahl.

Sfârșitul cuvântării d-lui Stefan C. Pop.

(Inceputul cuvântării a se citi în raportul nostru de ieri). Strămoșii noștri cu blestem au lăsat porunci cari sunt pentru vecii vecilor. (Așa e). Aceste porunci fraților, pentru că eu vreu ca din acest loc numai cuvinte adevărate să glăsuesc, vi-le voi citi și în numele strămoșilor și moșilor și eu, sub blestemul peirei, vă jur ca să le țineți. (Le ținem. Să auzim).

Fraților, să vă întipăriți în mințile și inimile voastre cuvintele strămoșești ca Sătana să nu le șteargă. (Să auzim). Aceste porunci strămoșești au fost primite și sancționate și de scaunul papal, de ele ne ținem în vecii vecilor. (Amin. Trăiască).

Sinodul electoral din 1868 hotărăște:

1. Autonomia constituțională și sinodală a bisericii gr.-cat. românești, este și rămâne restaurată pentru totdeauna.

2. Știrbirea mai departe a libertății și drepturilor bisericii noastre nu o vom suferi sub nici o împrejurare.

3. Oricare ar fi destinat de spiritul sfânt a ocupa scaunul mitropoliei Albei-juliane, sau vreunul din scaunele episcopiei gr.-cat. nu va ceda a se mai știrbi din drepturile bisericii noastre, nici o iotă, prin nici o putere lumească sau ecleziastică. Iubiților frați încă câteva cuvinte!

Să nu vă duceți cu inima năcăjită și amărită că doar noi prin Unire am pierdut, nu! Noi prin sfânta Unire am câștigat și a câștigat cu noi neamul întreg. (Așa e).

Ca să vedeți că adevăr grăesc să vă citesc cuvintele unui ortodox român care este unul dintre cei mai mari bărbați cari s'au născut pe pământul românesc și care e cunoscut de întreg neamul românesc de bărbat apreciat de întreaga lume civilizată d. Titu Maiorescu (Trăiască). Iată ce glăsuește acest mare bărbat:

„Că în secolul al XVIII-lea politica dinastiei Habsburg a încercat să ne aducă sub ascultarea papei dela Roma și neizbutind ne-a împărțit în două, n'a fost noroc. Dar că din aceasta încercare românii transilvăneni au ajuns în cetatea eternă unde a reînviat în ei simțământul gîntei latine revărsându-se apoi asupra noastră a tuturor — aceasta a fost rara fericire, care dintr'o desbinare religioasă a înălțat neamul întreg spre o unitate de cultură națională”.

Să vă mai citesc cuvintele altui apostol ortodox al românimei, să vă arăt ce spune Niculae Iorga. (Puternice și prelungite strigăte de Trăiască):

„Credeau, că prind mâna papei și în loc să prindă mâna papei, au prins mâna strămoșilor Români, cari aduceau împreună cu amintirile lor o întreagă civilizație. (N. Rom. Nr. 17. din 8 Febr. 1910).

Vă să zică, fraților, am putea spune că dela sfânta unire datează și cultura neamului românesc.

Vedeți, dragilor mei, ce chemare sublimă a avut sfânta unire! Veți avea prilej astăzi să auziți glas mai chemat decât al meu propovăduind-vă vouă, cuvinte de adevăr (Trăiască! Să trăiți!) Chemarea noastră e că pentru a putea lucra cu spor întâi să ne constituim. (Aplause). Propun deci ca președinți pe doi bărbați, unul al bisericii celălalt al mirenilor. Propun dintre mireni pe d. Gheorghe din Băsești (puternice și prelungite strigăte de trăiască) octogenarul nostru președinte cel mai bun și mai credincios fiu al bisericii. Din cler propun pe d. dr. Izidor Marcu.

Vicepreședinți: vicarul Marchiș, vicarul Ha-lița, dr. Teodor Mihali, Andreiu Cosma.

Notari: Fr. C. Velican, dr. Boila, dr. Rusu, dr. Niculescu (Blaj), dr. Grigorie Pop, dr. Ioan Cherecheș.

Verificatori: Ștefan Roșianu, dr. I. Marcu, I. Micu protopop, dr. Macaveiu (Blaj), dr. Dănilă Sabo.

Trăiască!

Vă mulțămesc că m'ați ascultat cu dragoste și vă rog ca cei cari ați adus proteste cu dv. să binevoiți după ce se va gata adunarea înainte de amiazi să ni-le împărțiți nouă.

Cu drag vă salut iubiților frați! (Puternice strigăte de trăiască.)

Cuvântarea dlui dr. Gavril Tripon.

Fraților,

(Primele cuvinte nu s'au auzit. Primele fraze sunt redactate.)

O să Vă cer fraților, ca să alegem un sfat dintre cei mari ai bisericii noastre și dintre o sumă de credincioși aleși dintre toate diecezele provinciei noastre metropolitane, cari să se sfătuiască ca frați și ca părinți luminați să sară întru ajutorul bisericii noastre, căci o mână sacrilegă vrea să taie din trupul bisericii noastre. Noi însă din trupurile noastre vom face zid de apărare și vom apăra în ceasurile de primejdie biserica, care și ea ne-a apărut pe noi timp de sute și de mii de ani. (Așa-i.)

O să vă mai vorbească mai mulți cuvântători eu puțin Vă voi spune: între bunătățile ce Dumnezeu le-a așezat în noi sunt două la rând, peste care putere omenească-pământescă n'are influență: ne-a așezat Dumnezeu credința în suflet și aceasta nu e putere pământeană, care să ne-o poată tăia din suflete. (Așa-i!) Tot așa și limba noastră. Nu vr'un paragraf de lege ne-a dat limba ei Dumnezeu ne-a dat-o. Noi acum venim, ca ce avem mai sfânt și mai scump în noi să apărăm! Venim să apărăm biserica noastră unde e așezată puterea lui Dumnezeu, pe seama sufletelor noastre (Aplause)

Să-mi dați voie să Vă propun deci, să alegem o comisiune de 100 inși din toate diecezele, compusă și din laici și din preoți. (Trăiască.)

Cetește:

Cuvântarea părintelui canonic dr. Octavian Domide, din Gherla.

Onorat congres!

Frați români!

La glasul fruntașilor între fruntașii neamului, la glasul lor care a vestit primejdia ridicată împotriva bisericii și neamului ne-am adunat din cele patru colțuri ale țării, ca să apărăm comorile noastre: legea și limba. (Trăiască!)

Legea și limba la strămoși erau vorbe sfinte. (Și la noi sunt). Vorbe sfinte trebuie să fie și nouă fiilor, nepoților. (Așa-i! Trăiască!) Ne-am adunat aci și nu ne puteam aduna mai potrivit în alt loc. Ne-am adunat în orașul Bălgradului, care pentru noi românii, din multe părți spune o istorie întreagă: și a bisericii dar și o istorie plină de înduioșare și de jale a neamului nostru. (Trăiască!) Ne-am adunat, dându-ne seama de primejdia, care ne amenință, ne-am adunat cu inimile pline de durere și de îngrijorare. (Așa-i!) Ne-am adunat, ca frați cu frați împreună în unire, legați prin dragoste și lege, și coice n'au întocmai aceasta lege, prin dragostea de neam și de sânge, ca să ne apărăm împreună cu sfatul. (Trăiască!) Căci: „unde-i unul nu-i putere, la nevoi și la durere” (Așa-i) unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește”. (Piară dușmanul!)

Ne-am adunat cu inima plină de durere și îngrijorare dar nu desnădăduiți, dar nu abătuți (Nu! Nu suntem muieri!)

Astăzi, deși nevrăduim, stând la altarul Domnului ca preot, m'a izbit o cântare dulce: „Fericiti coice plâng, că aceia se vor mângăia”. (Așa-i!)

Căde-se însă să isprăvim acest lucru în chipul acela de sârbătoare, cu demnitatea aceea, pe care însemnatatea momentului o poartă dela noi, între altele cu simțămintele acelea, cari ne caracterizează neamul nostru pe noi românii. Simțământul de supunere, de ascultare, de loialitate, de credință față de aceia cărora supunere, loialitate, credință le datorăm. (Așa-i!) Să împlinim acest lucru, îndrăgind glasul și inimile noastre, către acei factori, cari pot să deie mângăiere, pot să deie leac, durerilor și suferințelor noastre. (Ajute D-zeu!)

În locul cel dintâi, înălțat-am în lăcașul lui D-zeu azi dimineață, ridicat-am rugăciune către cel preainalt, căci dela el vine toată darea cea bună, dela el e darul desăvârșit și dela el am cerut să ocrotească bisericile lui și poporul lui. (Așa-i!)

Simțăminte de alipire, de dragoste îndreptese și către oamenii aceia de pe pământ, cari sunt chemați să înlesnească sarcina noastră, să asculte suspinurile noastre și să ne șteargă lacrimile. (Aplause).

Vorba sfintei scripturi este: Bateți și se va deschide! Cătați și veți afla, cereți și se va da

vouă (Aşa-i!) drept aceea venerabil prezidiu, onor. congres. iubiți frați, propun să dăm expresiune simțămintelor noastre de alipire față de sf. scaun al Romei, să arătăm dragostea noastră, alipirea noastră neclintită de Roma aceea, ai cărei fii ne mândrim a fi de două ori, și după credință o parte și, toți, uniți și nemuți, după sânge. (Puternice strigăte „Să trăiască!”)

Să lăsăm să ajungă expresiunea omagiilor noastre de credință și loialitate la înaltul tron al Majestății Sale împăratului și regelui nostru apostolic. (Puternice strigăte: „Să trăiască!”)

Meurgă supunerea noastră, dragostea noastră, alipirea noastră, față de Înalt Preasf. Sa arhiepiscopul și mitropolitul nostru dr. Victor Mihalyi. (Trăiască!) Către Preasfințitii episcopi Demetriu al Orăzii și Vasile al Gherlei (Trăiască!) Ca așa, uniți în suflet cu ei, uniți cu inimile lor, să le fim cum venerabilul nostru prezident a zis, întru ajutor, (Trăiască) întru împlinirea misiunii datorințelor grele. Vă rog să primiți aceasta propunere (Privim) și să încredințăm venerabilului prezidiu al biroului, efectuarea lor. (Trăiască).

Cuvântarea părintelui Lucaclă.

(Mari și prelungite ovațiuni).

Fraților, mărit congres!

Un dor tainic al inimilor noastre ne spune, că avem de a împlini o datorință mare și sfântă, înainte de a proceda la luarea hotărârilor în cauza mare și sfântă, pentru care ne-am adunat în acest congres.

Dorul acesta tainic al inimilor noastre este ca să călătorim de aici la un mormânt și când vă spun lucrul acesta n'ar fi destul să invit onoratul prezidiu, ca sub conducerea lui să mergem cu toții la mormântul la care vă invităm. (Voci: mergem!). Dar dacă e vorba de mormânt, știm noi și cea, că mormântul acela înseamnă pentru noi istorie de veacuri și că el este izvor de nădejde, pentru viitor. Prin urmare vrednic lucru este, ca înainte de ce ne-am duce la acel mormânt să luăm ceva merinde sufletească, ca să putem pătrunde în întunerecul veacurilor trecute și să ne luăm simțăminte de tărie și nădejde pentru biruință în viitorul ce ne așteaptă. Aceasta merinda sufletească ar fi răsgândirea asupra trecutului nostru, ca din aceasta să tragem concluzii asupra prezentului și să ne însușim, pentru zilele ce ne așteaptă.

O Doamne! unde este peana dibac, care să ne poată descrie, gura care să ne poată spune, sau penelul artistic, care să ne poată zugrăvi icoana îngrozitoare a suferințelor noastre din veacurile trecute. (Aplauze).

Dela început de când ne-a așezat Traian în aceste plaiuri întinse și frumoase — precum spun măritii noștri arhieriei în epistola lor pastorală, cătră clerul și poporul românesc, — de atunci se începe șirul până acum nesfârșit al suferințelor noastre, întâi pe terenul religios și apoi pe cel politic.

Pe vremea veacurilor numite de invazie a popoarelor barbare — cum ne descrie sf. părinte Ieronim — în aceste plaiuri ale Daciei traiane și aureliane, când au năvălit oardele barbare au prins pe episcopi, au înălțat pe preoți, au schingiuit pe credincioși, în biserică, înaintea altarului și lângă biserica lui Dumnezeu, făcând hecstombe de victime, de jertfe omenești nevinovate, din pricina poftelor necuviincioase ale acelor barbari. Au urmat apoi în veacurile ce s'au perândat, prigoniri nesfârșite și în biserică și în afară de biserică, în contra vieții noastre politice, religioase și culturale. (Așa-i!) Și astăzi, fraților, ce putem noi înregistra din partea coatingerei, pe care o avem cu alte neamuri, dacă nu un șir nesfârșit de lupte și suferințe, așa încât cei mai buni fii ai neamului își pun întrebarea, cum de am putut noi trăi până

în ziua de astăzi? Cum de am putut trăi mărit congres?! Am trăit prin o minune mare ce s'a întâmplat și aceasta minune mare este viața noastră bisericească și națională și zina de astăzi încă o dată ne dovedește mai mult, că genul nemuritor al Romei a răsărit în sufletele noastre, ne face tăria, că el ne-a adus la acest mărit congres. (Trăiască, trăiască!)

Fraților, mormântul la care voim a pelegrina ne va spune istoria toată a neamului românesc, care după învălmășeli, după lupte nesfârșite, și tradiții noastre strămoșești a răsunat în tăria și în tăria directă. El ne va spune că în veacurile însetat și prigonit prin codri, în necoș și în mormânturi, că în setea sa arzătoare se dorește la izvor răcoritor. O Doamne! de-ar putea spune cerbul, ce fericire simțeste, când se răcorește din apele izvorului acela curat! Așa ne putem explica numai bucuria ce a avut-o neamul românesc, atunci când după viforul luptelor și prigonirile de veacuri întregi a putut, sub conducerea lui Atanasie, ca și cerbul cel prigonit, a putut să ajungă la apele curate și răcoritoare ale ființei sufletești, ce Roma singură ne-a putut da, precum Roma singură ne-a putut planta în aceste plaiuri. (Trăiască, așa-i!)

Impotriva începuturilor cât de modeste, care s'au făcut, s'au ridicat iar cu toată furia dușmanii și din toate părțile au ridicat armele puterii ale prigonirilor, violențelor și banilor ca să împiedice dezvoltarea treptată ce era în firea lucrurilor după începutul făcut de Atanasie. Dar progresul nu s'a putut împiedeca și după reînțemsierea metropoliei din Alba-Iulia au urmat întinderea acestui arbore, dezvoltarea acestui geniu binefăcător cultural și religios al neamului românesc. Îndată după aceasta înființare, vedem că se îndeplinesc și postalatele dorințelor noastre, vedem cam aceasta biserică, ca o mamă iubitoare, își întinde aripile sale, peste toți fii săi, dela Maramurăș până în Sarmar și Bihor și prin înființarea diecezelor de Gherla, Oradea-mare și Lugoj, cuprinde o mare parte a neamului românesc într'o cetate mare și sfântă, care este provincia noastră metropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș. Realizarea dorințelor noastre am ajuns să o dobândim, prin decretul de vecinică amintire a preaslăvitului întru amintire Papa Piu al IX-lea, care a spus, că pentru români, în folosul românilor, pentru binele neamului românesc pentru noi a făcut. (Trăiască-i amintirea!) Pentru români înființează provincia metropolitană gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș cu limbă românească. (Voci: Pentru români, nu pentru renegați.)

Aceasta instituțiune, prin cuvântul pontificelui și mai târziu prin glasul glorios al monarhului Francisc Iosif I. (Trăiască) iacă, că s'a făcut pe vremuri ca o recunoștință pentru credința poporului român, ce a arătat-o cătră înalta casă domnitoare în zile de restriște. (Puternice aplauze).

Ce este dar instituțiunea aceasta bisericească, izvorită din ael mormânt sfânt, de care cu pietate avem să ne apropiem? Este cetatea sufletului românesc, este cetatea conștiinței noastre religioase, în care după prigoniri de veacuri ne-am scutit, ca să ne apărăm ce avem mai scump pe lume: credința cătră Dumnezeu, legătura de frate cu frate, prin graiul limbei românești și să fim acea sentinelă și ael geniu conducător, care după vorbele lui Tit Maiorescu și Nicolae Iorga (trăiască!) are să ne arde calea, pe care să mergem cu toții înainte.

Dar chiar aceasta mărturie le scoate ochii dușmanilor noștri (Voce: de ar orbi) și de aceea cearcă să compromită instituțiunea, să necinstească mormântul, din care a izvoit nădejdea viitorului nostru. Trebuie compromită direcțiunea mare și sfântă, în care vedem noi dezvoltarea geniului românesc. Acum să ne punem noi întrebarea: lăsa-vom noi, ca mâna aceasta fără de lege să smulgă o parte din frații noștri? (Nu lăsăm! niciodată!) Lăsa-vom noi, ca astfel să se facă o ușă deschisă, prin care apoi cu înșelăciune și sălă să treacă și pe ceilalți frați ai noștri? (Nu lăsăm!)

În tot cazul vreau să compromită legăturile cele mari și sfinte, pe cari noi le avem cu Roma, și cu înalta Casă Domnitoare, arătând lumii, că și Roma și Casa Domnitoare ne-a lăsat aruncați pradă dușmanilor (Nu lăsăm!) Se poate aceasta? (Nu se poate, niciodată). Dacă a trecut peste noi vremuri triste de aspre prigoniri acest mărit congres arată reînvierea virtuților, geniului românescului ce să ne punem în șir de apărare împotriva năvălirii prigoniri, care s'a îndreptat împotriva

... în înțelesul ... merinde sufletească ... și înălțarea neamului din care facem parte cu toții, să mergem cu pietate și evlavie la ael mormânt, ca acolo, gândind la trecut, înfățișându-ne primejdia de astăzi, să punem sfântă făgăduință, că până la cea din urmă răsufire a noastră, vom apăra așezămintele noastre, vom apăra integritatea provinciei metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș, vom protesta în contra tuturor încercărilor de rupere a unei părți din trupul nostru. (Jurăm!) Dacă e vorba de înființarea unei episcopii pe seama maghiarilor, apoi vă spun, mărit Congres, că e așa de îndrăzneată, de neîntemeiată pofta dușmanilor noștri în aceasta privință, încât noi numai cu dispreț le-am putea răspunde: Vă trebuia episcopie maghiară? (Voci: Nu ne trebuie!) Poporul românesc ar răspunde cum au răspuns iubiții mei credincioși, când a venit inspectorul școlii și a zis: Vă trebuie școală ungherească? Nu ne trebuie. Da noi vă vom da. Apoi vedeți, dar și prunci pentru ea (trăiască). Tot așa și pentru episcopia maghiară, trebuie să faceți întâi și maghiari pentru ea, căci nu sunt maghiari gr-cat. (Voci: Așa-i!) E o parte din popor, care în vitregimea veacurilor și-au uitat limba. Sunt ruteni, cari cu limba și-au pierdut și sentimentul național. Nu ne ocupăm de dânșii.

Dar sunt români din câteva comune române, două-trei, cari în urma restrîștei timpurilor trecute au uitat să vorbească românește, dar cari sunt români și din ei au venit mulți aici (Puternice strigăte: „Trăiască!”) Aceștia doresc să învețe românește, să învețe din nou românește, în biserică să cânte românește, să laude pe Dumnezeu în limba lor strămoșească. (Așa-i!) Aceasta tărie a sufletelor noastre, îndreptată în cugetul nostru, pentru viitor, o putem noi lua din mormântul veacurilor arhieriei ale cărei osămninte zac aici. În noaptea mironositele muieri au mers la mormântul lui Hristos și răsplata evlaviei lor a fost, că a ieșit pe Mântuitorul lumii înviat din mormânt. Și așa mironositele de odinioară, să mergem la ael mormânt cu credința, că dreptatea noastră, libertatea noastră religioasă și națională le vom afla acum și pentru viitor înviate, ca să ne conducă pe calea mare și glorioasă, (Trăiască!) Alduroase și prelungite ovațiuni) a misiunii noastre, ca element și popor de ordine și de civilitate. Propun: Să mergem cu toții la mormântul Marelui Atanasie!

NAGY JENŐ,
 specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR
 (La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
 Pune dinți și cu plăcire în rate, pe lângă
 garanță de zece ani.

Rog să fiți cu atențiune la prețurile introduse de mine!

Talii de batist 2—3—4—5 cor. talii de tafetă 5:50—6:50 cor. talii de carton 1:50—3 cor., jupoane de lăster 3—4 cor., haine pentru copii 2—3—4 cor., jupoane de elott 2:80—5—7 cor., șapei, pălării și șorțuri pentru copii.
 Senzație: cravate pentru domni, foarte potrivite pentru gulere înalte, 1 bucată numai 20 fil. Cămăși pentru bărbați, băsmăluțe, cartoane, zefire cu prețuri ieftine. Ghete de pânză pentru copii 1—1:40 fil., pentru dame 1:50—3:40 fil., pentru doamni 2:80—3:80 fil., trăsuri pentru copii, mare asortiment de umbrele și ploiere.

Wilhelm Andree, Sibiu—Nagyszeben, Dragonerwache.

Negoțul de principii

— Situația politică. —

Arad, 31 mai.

În saloanele fastuoase ale d-lui Francisc Kossuth, figurina aceasta grotescă a politicii ungurești, s'a făcut ieri după amiază cel mai rușinos negoț de principii din câte s'au văzut vreodată în piața politică a potrivnicilor noștri.

Precupeții au intrat la învoială în privința celui mai delicat articol, în privința reformei electorale. Stipulațiunile învoielii nu ne surprind însă, — noi le-am prevăzut de mult. Și nu ne surprind nici vocile de aprobare ce răspund azi de afară, din ceata unor precupeți, cari în definitiv n'au făcut niciodată un negoț mai nobil decât cel cu haine vechi, cu straie lepedate de reprezentanții oligarhiei și de reprezentanții imperialismului antidinastic.

Între samsarii cari au participat la hotărârile de ieri, vedem adică și pe Justh, în calitate de exponent dublu: al partidului kossuthiștilor radicali și al socialiștilor. Și el n'a stricat de loc ansamblul. A stat foarte bine alături cu conții Apponyi, Zichy A. și cu toți ceilalți reprezentanți ai partidelor opoziționiste, — cu reprezentanții partidului clerical, de pildă.

Punctele învoelii le publicăm la vale, așa după cum au fost publicate azi de ziarul ungurești. Din ele se desprinde o singură preocupare: fundamentarea și mai largă a dominațiunii maghiare, cu reducerea la nul a influenței politice revendicate de națiunile nemaghiare din țară, — în special de noi românii.

Alegători să fie numai cei ce știu să scrie și să cetească, pentruca să fie excluși astfel în special românii, — ei reprezentând cel mai mare procent de analfabetism. Votarea să fie secretă numai în localitățile cu o populație mai mare de 15,000 pentruca românii locuiesc în comune cu locuitori mai puțin numeroși, pretutindeni. „Agitatorii” — să fie privați de dreptul electoral pe 10 ani, iar în caz de recidivă — pentru totdeauna, pentruca „agitatorii” pot să fie considerați, în caz când ar reclama aceasta interesele „ideii”, toți românii, chiar și numai prin simplul fapt că vorbesc altă limbă decât pe cea maghiară. În comitate însă, să rămâie în vigoare tot normele electorale de până aici, pentruca în comitate gentrimea cu cetele ei de funcționari și jandarmi samavolnici vor putea să zădărnicească și mai departe ușor — orice afirmare constituțională a populației nemaghiare.

Și socialiștii, prin organul lor *Népszava*, n'au în numărul de azi numai cuvinte de-o simulată și foarte suspectă desabrobare. Constată că s'a făcut și în acest chip un pas înainte spre ținta finală și că faptul acesta e un nou sentiment pentru continuarea luptei ce poartă de atâta vreme. Nici o nuanță însă, în constatările lor, din obișnuitul vocabular socialist, saturat cu cele mai pregnante vulgarisme și injurii

formidabile la adresa „câinilor întovărășiți”, a „bandiților și escrocilor de ultima speță” etc. Nu pentruca au motive binecuvântate să scadă la infimul grad diapasonul. Proiectul adoptat de partidele din opoziție are prin participarea lui Justh la conferința de ieri și aprobarea lor indirectă. Și proiectul prevede drepturi electorale pentru toți muncitorii aparținători vreunei organizații sindicaliste. Acești muncitori trăind, apoi în orașe, vor da voturi secrete și la urma urmelor conducătorii partidului socialist n'au nevoie de o mai mare sumă de garanții pentru prosperarea intereselor lor personale.

Dar organul socialist nu putea să ia nici atitudinea celui care aprobă fără rezerve proiectul, căci l-ar fi compromis prin o asemenea atitudine în fața inspiratorilor partidului guvernamental, în fața contelui Tisza și a taberei lui, dela cari atârână în definitiv soarta proiectului. Nu putea să ia această atitudine, căci era prea bizar să cânte pe aceleași coarde de mulțămire ca „Budapesti Hirlap” și celelalte cocote ale oligarhiei.

Dar e bine să vedem în toată stărpiciunea lor măștile de ceară. Să se lămurască cu o zi mai curând valoarea politică a acelor, cari alături cu reprezentanții politice șovine, grăbesc să culeagă roade dulci pe urmele vărsărilor de sânge de dăunzi. Să cunoaștem calitatea morală a acelor, cari au îndrăznit în timpul din urmă cu fiecare prilej să insinue o capitulare a noastră în fața guvernului și să ne împoaste cu acuzația, că noi am fi tot atât de străini de mizeriile maselor ca orice grupare a exploatatorilor.

Vor avea o bună ocazie să se edifice și rândurile de luptători socialiști din această atitudine a conducătorilor lor, — căci noi îi bănuim de mult. Și noi suntem convinși de mult, că nu conducătorii de astăzi ai înșelatelor mase proletare, ci noi, milioanele multe ale populațiilor din țară vom da înclăștarea decisivă în lupta pentru democratizarea țării.

Proiectul adoptat de partidele din opoziție.

Proiectul de lege electorală, care a servit de bază la formarea coaliției partidelor opoziției, e adus în strânsă legătură cu legea școlară aponyiană și dela început se bazează pe principiile legii din 1907.

Primul punct al proiectului, după ce atinge părțile esențiale ale legii școlare, menite să consolideze ideea de stat maghiară este următorul:

Până când se vor putea realiza în întregime aceste dispoziții ale legii, și până când se vor ridica școalele necesare, în privința dreptului de vot sunt decisive următoarele principii:

I.

Drept de vot are fiecare cetățean ungar, care e încetățenit de cel puțin 10 ani și știe cete și scrie, a împlinit vrsta de 24 ani și cel puțin de un an e domiciliat în vre-o comună.

II.

Drept de vot au cetățenii cari sunt înscrși în lista electorală din trecut până când mai intrunesc condițiile pe baza cărora au fost luați în această listă.

III.

Drept de vot au aceia, cari au închiriat cel puțin o odaie și o bucătărie, adică au închiriat o astfel de locuință, al cărei termen de abdicere în înțelesul regulamentului localului e de 15 zile.

IV.

De sub condițiunea cunoașterii scrierii și a cetitului sunt scoși aceia, cari în interval de doi ani cel puțin 12 luni au fost membrii vre-unei case de ajutorare a muncitorilor și și aceia cari pot să producă un atestat despre clase elementare. De sub condiția scris-cetitului mai sunt scoși și acei industriași și comercianți, cari posed licență pentru exercitarea independentă a industriei sau a ramurii de comerț referitor.

V.

Aceia, cari au fost osândiți pentru agitație împotriva statului național maghiar își vor pierde dreptul de vot pasiv și activ pe timp de zece ani, iar dacă au fost din nou osândiți pentru acest delict, își vor pierde dreptul de vot pentru totdeauna.

VI.

Votarea se face după comunele mari și după notariste. Candidarea deputaților se va face cel puțin cu 8 zile înainte de alegere.

VII.

Toate cheltuielile electorale (căraușie, alimentare, drapele, insignii) se sistează.

VIII.

Votarea e secretă. Excepțional votarea e publică în cercurile, unde numărul alegătorilor, cari știu scrie și cete, nu ajung la 70% din totalitatea alegătorilor. Fără considerare la acestea, votarea e secretă în comunele, unde numărul locuitorilor trece peste 15 mii.

IX.

Delictete comise cu ocaziunea compunerii listei alegătorilor sau în decursul alegerilor, se pedepsesc cu temniță ordinară. Pedepsele acestea în nici un caz nu se pot schimba în bani.

Pentru aceste delictete se va înființa o judecătorie specială. La alegeri se va exuite din oficiu un membru al judecătorilor regești, care va dresa procese verbale despre decurgerea alegerilor.

X.

Deodată cu prezentarea acestui proiect e a se prezenta și un proiect de lege despre o nouă arondare a cercurilor electorale.

XI.

Pentru alegerile congregaționale comitatense rămâne și pe mai departe în vigoare vechea lege electorală.

Opoziția pentru resolvirea provizorie a reformelor militare.

— Ședința camerei. —

Pe culoarele camerei s'a confirmat azi definitiv comunicatul ziarelor despre acordul opoziției cu privire la reforma electorală. În ce privește reformele militare conferința reprezentanților opoziției a adoptat resolvirea provizorie.

La orele 11 reprezentanții partidelor s'an întrunit din nou. Au participat Francisc Kossuth, Iuliu Justh, Ludovic Holló, contele M. Károlyi ș. a. Eșind dela consfătuire Holló a declarat că opoziția a căzut de acord asupra eliminării paragrafului 43 din reformele militare (referitor la prerogativele suveranului cu privire la rezerve) și că nu va vota acum decât un proiect provizoriu.

Ședința camerei a avut numai doi oratori, cari însă au vorbit tot timpul până la încheierea ședinței.

!! Pe fiecare damă o interesează !!

cele 8 zile ieftine ale filialei din Arad a magazinului de dantele din Budapesta
ARAD, bulevardul Andrássy nrul 20 [Palatul El. Fischer].

**DANTELE dela 2 fil. în sus
CORDELE „ 3 „ „ „
SAUZAN și mătăsuri într'o
coloare dela 1 cor. 16 fileri
în sus.**

Potopul

Orașele Lugoj și Reșița în ruină. Comunele românești Cebza și Macedonia total nimicite. Căsuțele Cebzei și Pustirea în Ardeal. Mii de familii pe drumuri. O acțiune de ajutorare se impune.

Potopul în Caraș-Severin.

Abia doi ani sunt de când urgia cerurilor s'a deslănțuit cu toată furia asupra celor mai frumoase ținuturi din Bănat, prefăcându-le într-o singură noapte în pustiu și ruină. Partea sudică a comitatului Caraș-Severin, dela Caransebeș până la Orșova, dela Iablanița peste Bozovici și Sasca până spre Oravița și Biserica-Albă, plină de păduri și verdeată cu văi roditoare și coaste plantate cu pomi fructiferi, a ajuns în primăvara anului 1910 în cea mai deplorabilă stare în urma potopului din acel an. Râuțele și pâraie neînsemnate cu Cerna, Caraul și Nera s'au prefăcut peste noapte în fluvii monstru, ale căror torente turbate, pe unde au ajuns numai jale și pustiu au lăsat în urmă-le.

Parcă e bătaia lui Dumnezeu pe nefericitul comitat al Caraș-Severinului. Înainte cu doi ani sudul, iar acum părțile de mijloc și nord-vestice ale comitatului au fost năpustite de năpraznicele elemente ale naturii. Bistra, Bârzava și Timișul au făcut de data asta cele mai îngrozitoare ravagii. Și cu toate silințele noastre, de a aduna date amănunțite asupra pustirii, nici azi nu suntem în măsură a da un tablou complet al năpastei.

Caransebeșul și Valea-Bistrei, podul liniei ferate (Caransebeș-Hateg) de o lungime de 30-35 m. e nimicit, comunicația întreruptă. Torentul apei a fost atât de vehement încât nici cei mai puternici copaci ce-i steteau în cale nu i-au putut rezista. Au exodat ambele râuri din Caransebeș, atât Timișul cât și Sebeșul. Populația din oraș nu a suferit pagube mai mari, cu atât mai mult însă au fost lovite comunele din împrejurime, mai ales cele de pe valea Bistrei.

Încă în Iaz se cunosc urmele inundației. Pe drumul de cătră Obreja numai cu greu poți străbate. Dela Obreja încolo însă nici măcar urma drumului de țară nu se cunoaște. Dela Obreja spre Hateg numai pe traseul liniei ferate dacă mai poți străbate. În Obreja apa a dus o moară și a dărâmat o casă, multe altele amenință să se năruiască.

Comuna Ghimboaca a ajuns întregă sub apă. Populația s'a refugiat la câmp și în pădure. Una după alta se prăbușesc casele, slab zidite. În Obabistra și în Ferdinandsberg pustirea e și mai mare. Date pozitive încă nu avem asupra dezastrului de aici. Cea mai primejdnică e comuna Ciuta. Bazenu din hotarul comunelor situate la împreunarea Bistrei cu Timișul, cât vezi cu ochii e o mare întinsă, galbuie. Comunele Ciuta, Voislova și Rusca nu sunt accesibile. Nici o știre nu avem de acolo. Populația probabil s'a refugiat în munți.

Lugojul și Valea Timișului. Între Caransebeș și Lugoj numai comunele Căvăran și Sacul au suferit pagube mai mari. În Căvăran s'au năruit 8 case. Țările sunt inundate, sămănăturile nimicite pe o mare întindere.

În jurul Lugojului însă toate comunele situate mai jos au fost total sau numai în parte nimicite. Lugojulul întreg zile de-arândul a stat sub apă. Tot așa Sâlna, Coșteiele, Părul, Babșa și altele.

În Lugoj torentul apelor a rupt două poduri, a nimicit toate grădinile din apropierea Timișului, tot așa sămănăturile și fânațele și în urmă alimentat de noui ruperi de nori, a pătruns în oraș prefăcând în ruină a treia parte a înfloritorului oraș de odinioară. Iată cum descrie „Drapelul” cele mai critice momente prin cari a trecut Lugojul vreodată:

„Luni, pe la orele 9—10 a. m. înălțimea apei ajunsese culmea. Cum noi, cei din Lugoj românesc nu mai puteam comunica cu cel nemțesc, ne orientam după referințele dela noi. Adunat în fața

bisericii gr.-or., publicul nostru se vedea amenințat din față de două guri de apă, una din stada punții (Bocskai), dinspre „Albina” și alta dinspre strada Comitatului, între oficiul postal și grădina comitatului. Cea dinspre „Albina” spăla aproape pedestalul crucii din fața bisericii, iar cea dinspre strada comitatului laturea străzii Făgetului.

Malul drept al Timișului, care merge paralel cu strada Timișorii se înălța tot mai amenințător spre aceasta, care este unul din punctele cele mai înalte din orașul întreg.

La spatele noastre apele, cari curgeau dinspre „moara spânească” peste balta lată printre vii și oraș înspre Sâlna, izolând orașul cu desăvârșire de dealul viilor, se lătau tot mai amenințătoare spre oraș. De partea stângă a străzii Făgetului ajunseră până aproape de cimitir, iar de partea dreaptă au străbătut în oraș înecând castelul (partea vis-avis de cimitir) și o bună parte din strada Groșoru și mai ales Tunei, iar la spatele acesteia în linie piezișă spre Timiș.

Imediat din alvia Timișului ieșiseră apele până la strada Atanasevici, pe strada Alexandrovici, aproape până în cap, peste strada Udrea până la spatele Postei, apoi peste grădina comitatului pe strada Coroanei în sus până la piața din fața bisericii, mai departe strada Bem, Nedelcu, până la spatele tribunalului. Aceasta era granița apelor în Lugojul românesc.

În Lugojul german s'au suit pe de-o parte pe strada Caransebeșului iar pe de alta peste strada bisericii, (în biserica rom.-cat., era apă), peste parcul Elisabeta, iar dincolo de strada Iosif până la spital.

De luni dela 10 ore a. m. apa a început să scadă pe teritoriul amintit; atunci însă luând alt curs a încunjurat orașul dinspre cazarma honveziilor înainte pe lângă calea ferată (linia „Orșova-Timișoara”) peste parcul din fața gării, peste fabrica de cement, casa săracilor, spitalul comitatens, vărsându-se iarăș în Timiș.

Astfel orașul a fost încunjurat absolut din toate părțile de apă. Sub apă a fost după revărsarea aceasta din urmă, ca teritoriu, a treia parte din oraș, iar ca populație mai bine de jumătate.

În ce privește adâncimea apei revărsate în oraș aceasta a fost dela 1—2 metri. Peste tot luat s'a ridicat cu 2 și jumătate metri mai sus, decât inundațiile observate până acum și cu 5 metri peste înălțimea normală. Bătrânii spun, că inundația din 1816 s'a întâmplat în asemenea dimensiuni. Luând însă în considerare, că de atunci terenul orașului s'a înălțat mult, se poate susține, că o inundație ca cea de acum n'a mai băntuit orașul Lugoj.

Din turnul bisericii rom. gr.-or. nu se vedea decât o mare de apă care încunjura Logojul din toate părțile. Pe străzile inundate ale orașului curgeau părțile de apă cu o repeziune și cu un vaet îngrozitor. Soldații, poliția și salvarea nu mai puteau alerga întru scăparea celor periclițați, de cât călări, pe plute, pe luntre și în căsurile grele ale artileriei.

Și ploaia nu înceta, iar apele creșteau văzând cu ochii. Desnădejdea își ajunsese culmea. Mai ales partea românească a orașului era pregătită la toate. Dacă apele ar fi crescut înainte, ar fi năvălit dinspre balta lată și dinspre vii peste oraș spre Timiș înecând astfel partea românească. Lumea îngrozită și calcula acum în modul cel mai serios cu această posibilitate, căci apele creșteau, iar din înălțimile văzduhurilor ploaia ne sbiciaia fără milă. Resignarea s'a instăpănit acum în sufletele noastre, văzând bine, că mână omenească nu mai poate pune stavilă mării de apă, ci numai îndurarea din înălțimi. Și miliția eșofată cu desăvârșire în urma uriașei acțiuni de salvare, întreprinsă fără clipă de hodină mai bine de 20 de ceasuri, abzise orice serviciu și orice nădejde de a mai putea tinde ajutor.

Oamenii palizi ca în ceasul morții așteptau înmărmuriți și cu ochii înholbați la ape ceasul extremei urgii. Pe strada Timișului, în fața bisericii gr.-or. și pe strada Făgetului inundații deslo-

cați priviau cu groază cum apele furioase duceau în spate averea lor, cum casele li-se prăbușiau și nu era chip de apropiere și salvare. Țipete și vaete se auziau în toate părțile. „Novă copii am, ave-rea mi-e dusă, mai bine mă lua Dumnezeu și pe mine”, zicea suspinând un bărbat mai în etate cu ochii speriați, ca în fața morții. Femeile sermane își ocrotiau copilașii micuți, câte 3—4 într'un cărucior pe sub streșenile caselor.

Cu hainele de pe ele și cu perinutele copilașilor — cu atâta scăpaseră din gura morții sigure. Casa comitatului, casa orașului, palatul finanțelor, tribunalul și casele privaților erau tixite de lume udată până la piele, care încă de duminică de pe la 3 ore d. a. și până luni a. m. a fost scoasă din locuințe pe ferestri și prin coperișele caselor.

În total au fost dislocate 1893 familii cu 8429 membri; numai în cazarma artileriștilor au fost plasați la vre-o 300 de copii.

Luni a. m. înainte de orele 10 a fost ruptă moara familiei Bejan de pe Timiș, apoi puntea cea nouă de beton. Stâlpii acesteia au fost subsepați de apă, care nu putea să treacă, ajungând până la corpul podului, și podul a fost culcat la pământ, rupt în trei bucăți, într-o clipită, după ce s'a încovăiat ca un șarpe.

După ruperea punții apele încep să scadă cu aceeași înțelă, cu care au năvălit în oraș, căci Timișul are o cădere foarte mare. Până luni seara orașul afară de părțile mai joase era liber de apă.

Abia acum s'au putut constata enormele pagube cauzate. Mai amar a fost lovită în partea românească strada „Izvoarelor”, ale cărei case au fost zidite cu 15 ani înainte din cărămidă nearsă, după ce un foc năpraznic mistuise zidurile de mai înainte. În această stradă abia a patra, a cincia casă a rămas în picioare. De asemenea zdrobit a fost castelul unde numeroase case s'au prăbușit, altele spălate de apă amenință acum cu cădere. Aceeșă iconă o prezintă stratele imediat așezate pe malul drept al Timișului, ca Alexandrovici, Faur, Gojdu, Huniade, Corvin și Nedelcu, iar pe malul stâng partea situată în dreapta băii. După datele ce s'au putut aduna în pripă numărul caselor demolate ajunge cifra de 289. De fapt însă acestea se urcă bine peste 300. Pagubele cauzate privaților trec peste un milion coroane, iar cele ale orașului (podul economic, puntea de beton de fer legat, drumuri, malurile Timișului) peste 800 mii coroane.

Ti-se umplea inima de durere văzând proprietarii caselor plângând în fața averii lor nimicite. Acum, după ce fiecare alergând cu sufletul în buze spre căminul său, a văzut aceea de ce tremura la marginea apelor, acum vaetele și plânsetele s'au potențat și străbăteau sinistre în urma apelor. Apele umplând pivnițele și locuințele dela 1—2 metrii au nimicit cu desăvârșire mobila și cealaltă avere a oamenilor. Enorme sunt pagubele cauzate neguțătorilor din piața Isabela, unde apa era așa de înaltă, încât a trecut peste grabiile crucii din fața bisericii gr. cat. și a năvălit și în biserică. Partea cea mai mare a marfei din prăvălii și din pivnițe este nimicită. Atâta apă a năvălit în acestea din urmă, încât zile întregi vor trebui să funcționeze pompele orașului și cele private ca să le golească. Mai multe firme au fost total ruinate.”

Catastrofa din Torontal.

Am relatat în numerii noștri trecuți despre nimicirea comunei Cebza. La aceeaș soartă a ajuns și comuna Macedonia, cu peste o mie de locuitori în parte covârșitoare români. Întregul ținut al Ciacovei și al Mодоșului e amenințat. Rudna și Petromaniul încă sunt primejduite. În unele sate apa a ajuns la o înălțime de 4 metri, așa în Cebza și Macedonia, dar și în Petromani, comună cu 2000 de locuitori români, apa a ajuns în unele locuri înălțimea de 2 metri. Populația s'a refugiat la Ghilad, Ciacova și Voitse.

Un comerciant din Cebza, scăpat ca prin minune din gura morții, povestește următoarele:

„Abia luni seara am observat că suntem amenințați de cea mai grozavă catastrofă, de potop.

!S'a deschis!

Müller I. és Fia

stabiliment colector de fabrică, văpsitor de pânuri, curățitor chimic și spălătorie de rufe cu aburi.

Arad str. Weitzer János nr. 7. (Noul palat gr. cat.)

Totfelul de haine pentru bărbați, femei și copii se curățește pe cale chimică, ori se văpsese. Albiturile devin albe ca zăpada. — Se primesc albituri pentru călca.

Nici timp n'am avut să ne gândim la scăparea avutului. Nebuni de groază, văzând apropierea valurilor furioase, ne-am urcat pe cei mai puțini copaci din comună și de acolo priveam cum se năruiește, una după alta, casele zidite în mare parte din cărămidă nearsă, acoperind sub ruinele lor copii mici și moșnegi neputincioși, cari nu se putuseră refugia la timp. O fată tinăvă privea neputincioasă, cum i-se înecă mama în valuri. Tăpetele-i sfâșietoare ar fi mișcat și cele mai frumoase inimă. La tot momentul se repetau scene de durere. Și cum creștea mereu, iar ajutor nu venia de nicăieri, și cei mai curajoși își perdură nădejdea de scăpare. Luntrea, pe care a scăpat familia mea, de două ori s'a răsturnat și numai cu pășăduirea vieții proprii mi-am putut mântui și...

În dimineața zilei următoare din comuna Cebza, n'au rămas decât 2-3 case întregi, biserică și școala. Aceeaș priveau ne-o oferă și comuna Macedonia.

Din Ciacova ni-se comunică prin telefon:

Comuna Cebza, comitatul Torontalului este complet distrusă de apă. Au rămas până acum în picioare numai școala și biserica greco-catolică română.

Oamenii se află cu toții în Ciacova. Din acest oraș au plecat oameni cu luntre pentru salvarea inundațiilor din satele din împrejurime.

Comuna Macedonia este sub apă, au rămas numai câteva case, amenințate din moment în moment cu năruire.

Din comuna Petromani au fost distruse până acum treizeci de case.

În comuna Ghilad apa crește neconținut. Până acuma aproape toate clădirile s-au năruit.

La Ciacova până acum se află patru mii de naufragiați rămași fără adăpost, complet ruinați...

Acum este amenințată și Ciacova. Se fac totuși sfertări pline de devotament pentru a se veni în ajutorul celor primejduiți.

Asupra ravagiilor pricinuite de râurile Bârza, Cărașul și Nera în comitatele Carașseverin și Timiș vom reveni în numărul nostru de mâine. Mai greu au fost lovite Reșița și Gătaia. Cărașul a inundat Vărădia, Secașul, Ciacova și Coșteul. În Vărădia s-au năruit peste 100 de case. Din Ciacova și Secaș s-a cerut ajutor telefonic. Ambele comune zac sub apă.

Murășul amenință.

De vre-o câteva zile Murășul a început să crească foarte repede și în urma ploilor continue, e foarte probabil, că va mai crește. Până azi, vineri dimineața apa Murășului a crescut cu 226 metri peste normal.

Teritoriul de sub pădurea cea mare e sub apă. Pe mâne se așteaptă o mică scădere a Murășului.

La Pecica și în împrejurimile gube mari. Toate grădinile sunt inundate.

Pagubele cauzate în sămănături și grădini se calculează la 30—40,000 cor.

Autoritățile au luat toate măsurile de lipsă. Din Deva și Alba-Iulia ne sosesc știri despre noi inundații.

Românii din Viena și statuia lui Cuza Vodă din Iași

Strălucitul concert pe care l-au aranjat românii vienezi înainte de vre-o două săptămâni a avut pe lângă altele și menirea, ca din venitul curat dela concert să se dea o sumă pentru o cunună mare și scumpă ce va fi dusă la Iași pentru statuia lui Cuza Vodă de către un reprezentant al „României June” și altul al „României române din Viena.”

Urișa cunună comandată la o firmă renumită din Viena, va fi făcută din crengi de pin, iar pe panglica tricoloră, lată de vre-o 60 cm. dedicația va fi cusută cu aur, tot așa și un simbol al unirii Principatelor române, simbol executat la școala superioară de meserii din Viena, după un desen al d-lui arhitect Cesar Popovits.

Va fi desigur cea mai mare și mai frumoasă cunună din câte se vor depune la picioarele Voievodului Unirii.

Duminecă în 2 iunie a. c. prețioasa cunună care costă câteva sute de coroane va fi mai întâi

sfințită în capela românească din Viena în fața tuturor românilor vienezi cari au jertfit cu drag banul lor pentru acest prețios prinos de venerație destinat lui Cuza, care după detronare a petrecut câțeva vreme și în Viena.

Păr. Diacon Nae Popescu va ține cu acest prilej o vorbire festivă. Se știe că tot atunci se va lua inițiativa pentru punerea unei plăci comemorative pe vila din Döbling lângă Viena unde a locuit Cuza.

Luni în 3 iunie ambii reprezentanți ai românilor din Viena vor pleca la serbările din Iași.

Scrisoare din Roma

Două milioane pentru aeroplane. — Expulzarea Italianilor din Turcia.

Dragostea de patrie pare că are întâietate în sufletul italienilor. Dovadă entuziasmul cu care s'au grăbit să contribuie la flota aeriană, pentru care s'a deschis o subscripție națională. În mai puțin de două luni de zile s'au strâns două milioane, sumă suficientă pentru cumpărarea a o sută de aeroplane, cât își propuse comitetul organizator, „pentru ca flota aeriană a Italiei să fie printre cele dintâi din lume”.

Cererea comitetului părea la început irealizabilă. Nimeni nu se aștepta, ca după marea catastrofă, care a îndoliat toată Italia, după cutremurul din Sicilia și Calabria pentru care s'au strâns atâtea bani, și după subscripția pentru Crucea roșie și aceea pentru răniții în război și familiile lor, — se va putea aduna în așa scurt timp, cu ușurință uimitoare cele două milioane necesare pentru flota aeriană!

Ceva mai mult încă, se dă ca sigur, că în curând această sumă se va dubla și chiar tripla, de oarece nu s'au primit încă nici jumătate din listele ce s'au deschis prin diferitele colțuri ale Italiei. Toate orașele s'au luat la întrecere să răspundă la apelul ce li-s'a făcut și să contribuie cât mai mult la noua armată a Italiei. Iată, bunăoară, o listă din care se poate vedea măsura în care s'au primit bani dela principalele orașe:

1. Milano a dat prin subscripția deschisă de ziarul „Corriere della Sera” 565.000 lei și a dovedit încă odată bogăția locuitorilor milanezi;
2. Torino a contribuit cu 160 de mii;
3. Roma cu 88.000;
4. Veneția cu 73.000;
5. Genova cu 53.000;
6. Padova cu 45.000;
7. Palermo cu 25.000.

Urmează apoi: Bergamo cu 19.000; Como cu 15.000; Udine cu 13.000, etc.

Nu-s mai puțin importante, de sigur, ofertele făcute de cetățenii din țările străine. Astfel, italienii din Brazilia au subscris 100.000, cei din Argentina 50.000, din Egipt 19.000, din Tripoli 14.000 și din Tunis 13.000. La acestea mai trebuie să se adauge banii strânși dela italieni cari trăiesc în Berlin, Paris, Lisabona sau în alte orașe ale Europei și care se ridică la alte câteva sute de mii de lei.

Și de această dată M. Sa regele Victor Emanuel III. a fost cel mai generos donator, căci a subscris imediat o sută de mii de lei. Gestul frumos al M. Sale a fost imitat și de regina-mamă Margherita, care a trimis 20 mii de lei pentru aeroplane. S'a făcut socoteala și s'a văzut că armata Italiei va număra astfel șase aeroplane cumpărate cu banii dăruți de familia regală.

Urmează a se primi zilnic subscripții dela diferitele școli ale Italiei, precum și dela ofițerii și chiar soldații de pe câmpul de războiu, cari sunt foarte veseli că pot contribui la mărirea flotei aeriene a țării lor.

Regele Italiei, dacă nu este cel mai bogat dintre regi, este desigur, cel mai generos. În decursul unui singur an a dăruit mai bine de un milion de lei, și anume: întâi unui azil de copii 500 mii lei și apoi Crucii roșii, răniților în războiu și familiilor lor, o altă jumătate de milion. Acum în urmă, în afară de sute de mii pentru aeroplane a mai dăruit tot atât Italianilor expulzați din Turcia.

Și, cu adevărat, nu e țară mai încercată ca Italia, și nu se deschid nicăieri liste de subscripție cu mai mare entuziasm ca aci. Nu s'a încheiat încă socotelile flotei aeriene și nenorocirea care

cade pe capul bieților Italiani expulzați din Turcia vorbește dela sine inimilor caritabile, cari se grăbesc să le înlesnească câștigarea unei existenți în alte țări. Fapta Turcilor a revoltat până și pe Germanii cei mai calmi și i-a făcut să ia apărarea celor 80 de mii de expulzați. E de prisos să mai spun cum e considerată în Italia această expulzare în masă a unor oameni stabiliți de zeci de ani în Turcia, unde lucrau din răspuneri la prosperarea și civilizația statului otoman.

Ce-s oare vinovați italianii din Turcia, dacă guvernul italian, fără să-i întrebe pe ei, a declarat război turcilor? Cu ce-au păcătuit ei, dacă ne căzându-se la învoială, italianii s'au crezut datori să înceapă o acțiune energică în Egea și să ocupe cele câteva insule?

Cei dintâi, cari vor suferi din pricina acestei expulzări, vor fi tot turcii. Întâi, pentru că își vor înstrăina, prin acest act barbar, simpatiile ce le mai aveau și apoi, deoarece vor simți, în toate ramurile de activitate, lipsa meșterilor și comercianților italieni.

Ce-i mai trist e că cei mai mulți dintre italianii expulzați, neavând nici o legătură de pietate sau familiară în patria mamă, nu se pot nici măcar repatria.

Ce-i mai mare parte au încercat să debarce în insulele, care sunt puse sub protecția turcă, dar populația indigenă, temându-se de prigonirea conducătorilor, nu le-a putut da ospitalitatea cerută.

Vapoarele sunt încărcate cu expulzați, cari ne mai având ce căuta în patria lor, se vor răspândi în lumea întreagă, înstrăinându-se și mai mult de-si lor. Necesitatea cuceririi Tripolitaniei și Cirenaicei, unde surplusul populației italiene să-și găsească un teren propriu de muncă, se simte mai mult ca ori când!

E exclusă cu desăvârșire orice proiect de pace care ar avea ca condiție retrocedarea provinciilor, considerate deja de italieni, ca ale lor.

Roma, maiu 1912.

Tiberinus.

Răvaș dela Hălmagiu

Și în fine simt necesitatea unei spovedanii pe cale publică. Trebuie să-mi mărturisesc păcatul!...

În Nr.-ul 38 al „Românului” publicasem o corespondență cu titlul „Trist răvaș dela Hălmagiu” în care spre păcatul meu am tăgăduit spunerea bruscă dar îndreptătită a adevărului cu toate că intenția mea fusese să scot în relief stările triste ce s'au întronat aici în micul nostru târgușor. Păcatul meu e spre norocul celor vizați prin acel răvaș; deci nu e o minciună după cum aceea l-au botezat!

Pot zice cu conștiința liniștită că mi-am servit neamul prin acel păcat și adevărul totuși l-am spus, dar recunosc că prea în măsură mică și prea în general. Referitor la aceasta din urmă altcum nu se putea căci era un păcat vătămător de neam să-l înhăț pe vinovatul respectiv de chică, dând astfel prea multe de gândit cetitorilor. Eu cel puțin sunt de această părere!

Ce era — să mi-se spună — dacă aș fi spus ceea ce știam din isvor absolut competent că dl N. N. (nici acum nu voin să-i dau numele ca să nu mi-se poată zice obraznic) își intenționează pășirea de candidat de deputat pentru cercul Iosășel cu program guvernamental? — căci aceasta mai mirosea ceva a adevăr!

Ba ce ar fi să spun alte lucruri într'adevăr triste și neromânești de cari mi și groază să pomenească? Hălmăgenilor le sunt pe deplin cunoscute!

Recunosc însă și că nu negat nici odată că sunt încă și Români cari într'adevăr trăiesc în absolută separare cu ungurii și Jidani și cari vizați în „tristul răvaș dela Hălmagiu” nici acum nu-s mai nevinovați.

Acuzele mele nu au sunat pentru dl Dr. C. Pop și nici dlui Dr. Robu și altor dar aceasta nu o pot eu înțelege, cum poate cineva veni să se desvinovățească în primul rând când toată lumea îi vede musca cât de coloz pe căciulă și între cei cari au iscalit protestul contra „răvașului” meu e unul — ba doi — și de aceștia.

Deci cer scuzele dlor Dr. Pop, Dr. Robu, Joldea, Teaha și pe jumătate încă unuia pe care-l aflu prea moderat Român decât a-i spune numele, dar sărind peste cel de al șaselea celui ul-

tim care a jucat un rol de Voivodă îi gratulez că a putut ajunge la convingerea că Mangra e vrednic să-î urmeze toți bisericianii și laicii mai — lingăi! Punct.

Să mi-se ierte dar să venim la partea care a ținut apărarea intelectualilor din Hălmagiu.

De alegeri nu vreau să vorbesc că și așa mă doare prea mult sufletul de alte nedreptăți mai laterale ce am întâmpinat dar să venim la despărțământul „Astrei”.

— Trăește? — Ba de fel!
— Crișana (filiala) trăește!
— Suntem noi separați de călăii neamului?
— In parte!

— Am luat parte la petreceri și conveniri de ale lor? — Câțiva cari n'au voit să se facă de ură cu „frații” de cruce: Lovich, Szerényi et Cia!

— La casina ungurească luăm parte? — Din Hălmagiu puțin, dar din jur câțiva preoți și dascăli decadenti și de modă mai veche!

— Pentru ce? — Vezi congrua bat-o focul și pensionările!

— Să dea Dumnezeu să trăiască în tot locul așa de bine inteligența cu poporul ca la noi în Hălmagiu? — Da, să dea; — dar să ferească Dumnezeu toate colțurile românești de neîncrederea ce o are aici poporul față de Românii slabi!

Acestatea ea răspuns dlor hălmașeni la protestul din Nr.-ul 42 al „Românului”.

Nu cred să mai fie cineva care să mă contrazică.

Și acum pe lucru dlor din Hălmagiu! Cei ce au apucat pe alte cărări urmeze-le și pe mai departe spre rușinea lor și spre fala noastră cari luptând vom învinge și fără numărul lor. La o parte cu pleava să rămână grîul curat ca soarele! Înainte căci:

„Trăesc acei ce vreau să lupte
„Iar cei fricoși să plâng și mor”,

„De-î vezi murînd să-î lași să moară
„Căci moartea e menirea lor”!...

Înainte!
P. Popoviciu.

Dela Asociațiune. CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de profesor ordinar la școala civilă de fete cu internat și drept de publicitate a Asociațiunii, se publică concurs până la termenul 30 Iunie n. 1912.

Concurenții să-și înainteze cererile până la termenul indicat comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Nagyszeben), Strada Șaguna, Nr. 6, însoțite de următoarele documente:

1. certificat de botez,
2. document despre evaluearea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de pro-

fesori ordinari la școalele civile, cu pregătire specială pentru limbi și istorie,

3. document despre studiile pregătitoare și despre ocupațiunea de până acuma,

4. să dovedească că știu perfect limba română în vorbire și scriere.

Concurentul ales va avea să observe dispozițiunile Statutului de organizare al școalei (care se poate primi dela direcțiunea școalei pentru suma de 30 fil.)

Profesorul, până când e provizor, primește **salar anual K. 2000** — în rate lunare anticipative, și K. 300 — bani de cvartir, în rate trei-lunare anticipative. Devenind definitiv primește **salar anual K. 2530** — și bani de cvartir K. 600 —, dacă proxima adunare va aproba deciziunea comitetului central privitoare la adausul de scumpete de 15% după salarul fundamental de K. 220 —. 5 cvincvenale à K. 200 — și drept de pensie la fondul regnicolar al statului, unde va achita taxele prescrise.

Cererile intrate după termen nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii, ținută în 11 maiu 1912.

Andrieu Bârseanu m. p., Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
prezident. secretar.

INFORMAȚIUNI

Arad, 31 Maiu n. 1912.

Apel. Comitetul „Reuniunii femeilor române din Arad și jur” în ședința sa ultimă a luat hotărîrea, ca sortarea obiectelor loteriei reuniunii să se țină în 12 iunie st. n. a. c. la termenul fixat de ministrul de comerț. Apelăm deci cu toată căldura la sprijinul on. public român iubitor de cultura națională și-l rugăm să binevoiască a grăbi cu cumpărarea lozurilor, iar acei binefăcători ai școalei române, cari au primit lozuri spre vânzare să binevoiască a trimite prețul lozurilor vândute, iar cele nevândute a le restitui dela cine le-a primit în timp de 8 zile.

Din încredințarea comitetului — Maria dr. Botiș.

Redacțional. Incepând cu ziua de astăzi redactor responsabil al organelor partidului nostru național — „Românul” și „Poporul Român” — este colegul nostru de redacție domnul Constantin Savu.

Dr. A. Crăciunescu — reintorcându-se din Abbazia — a reluat consultațiile medicale în

Băile-Erculane l. Mehadia unde va sta din 1 iunie (15 septembrie st. n.)

Act de recunoștință. Cu prilejul convomirei noastre sociale din 12 Maiu n. 1912 am primit, parte oferte, parte suprasolviri, precum urmează: Ioan de Proda, avocat, Ioan Ursu de Margine, inginer de comasație, câte 5 cor. Dr. Ilie Iancu, medic, Constantin Pop, funcționar la „Albina” câte 3 cor. Dr. Victor Raicu, avocat, T. Popovici, prof. seminarial, Sim. Simoneti, măestru pantofar (Săliște), George Borzea, paroh (Coveș) Petru Bota, croitor, Nic. Bratu, proprietar de tipografie, V. Ban, cismar, Emil Boroița, redactorul „Bobârnacilor”, câte 2 cor. Dr. Boeriu 1 cor. 50 fil. Victor Păcală, prof., Ars. Bunea, secretar, P. Timcu, D. Mohan, A. Bena, A. Odor, funcț. la „Albina”, I. Petrașcu, croitor, E. Petruț, măsar, I. Baneiu, cassar, Il. Hociotă, catihet, A. Cosciuc și A. Popovici, prof. sem., I. Precup, contabil, Dr. I. Voina, secretar, N. Neamțu, funcț., câte 1 cor. N. Baneiu, măsar 60 bani, P. Simțion, librar 50 bani, Iosif Cabdebo, Il. Roșca, N. N., Oprea Steflea, v. not. com., câte 20 bani, iar cu pălăria „Dumnezeu vede”, purtată dela om la om prin subscrișul prezident s'a adunat cor. 19.20.

Din venitul curat am transpus fundațiunei ziaristilor români, prin mijlocirea secretarului Ioan I. Lăpădat, cor. 50, fraților nenorociți prin potop din Solnoc-Dobâca, prin mijlocirea preotului Ioan Rotariu din Matei, cor. 25, în speșele de tipar ale compoziției „Măestri și plugari” de A. Bena cor. 25, fondului Șaguna cor. 19.20, fondului de 20 bani pentru hală cor. 25, fond. Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace cor. 20, fond. jubilar N. Cristea cor. 15, fond. expoziție jubilar cor. 10.80 și fond. expoziției anuale cor. 12.

Indrăsnim a aduce cele mai calde mulțumite tuturor acelorora, cari și de data aceasta ni-au întins mână de ajutor spre a contribui la întărirea clasei de mijloc.

Din ședința comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, ținută la 17 Maiu n. 1912.

Vic. Tordășianu, **Stefan Duca,**
prezident. notar.

Arhiducele Leopold Salvator cercetînd sâmbătă expoziția de aviațiune din Viena, s'a oprit timp mai lung la monoplanul Vlaicu. Alteța Sa a lăsat să i-se explore aparatul, a felicitat pe d. inginer Vlaicu, care i-a fost prezentat, recunoscînd în termeni elogiași originalitatea și avantajile sistemului, iar la despărțire i-a zis, rămînește: „Frumos, foarte frumos aparat!”

D. general Ienachie Ion, comandantul brigadei 54 de infanterie, retrăgându-se din serviciul activ, a fost distins de Majestatea Sa cu ordinul Leopoldin în gradul de cavaler.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(99) — Urmara —

Această trăsură cazan era încărcată cu suluri de stambă în formă de pungă de tabac, de fețe de pernă, pline cu saci de pâine din șapte ori opt feluri de aluaturi mai mult ori mai puțin coaptă, mai mult ori mai puțin gustoasă, mai mult ori mai puțin nesărată.

Mai erau, în afară de acestea, două feluri de copturi cari dominau toată această merinde. Scara de dinapoi era ocupată de un lacheu cu titlu ereditar, în vestă rotundă dintr'o stofă cu totul specială, de totel locală, cu barbă de trei săptămâni cu un roșu bătând cu tot dinadinsul în cenușiu, scurt, de acela care de dimineața și până seara se aude strigăt și întotdeauna pe numele de maloi.*

* Maloi, mic luat ca substantiv; se apostrofează cu vorba aceasta, în Rusia, orice servitor al cărui nume nu se știe, ori pe care crezi că l-ai cinsti prea mult numindu-l pe numele lui, fie și cel mai scurt sau foarte prescurtat.

În România, la cafenea ori la han, unde nu iești decât un treacăt, apostrofezi cu numele de băiete pe omul care te servește, ori care ar fi vârsta lui, și de ar avea și doisprezece copii, la singura vedere a servetului care te face să recunoști în el pe unul din servitorii locului acestuia public unde n'ai ce să faci cu numele proprii. Dar băiat e de o aplicație mai restrânsă în românește de cât mic în rusește.

Scârșăitul osiilor deșteptară într'o altă parte a orașului pe un paznic, care, ridicându-și arma, prinse, fără a se fi deșteptat bine, să strige: cine-î? cu un glas de să se spărie singur; dar văzând, că nici o viețuitoare nu trecea prin cercul lui de activitate, el prinse a căuta, în lumina slabă a felinarului gheretei sale, la gulerul nantatei sale, și surprinse acolo un nu știu ce mic vampir, pe care îl învinuia poate de a-l fi făcut să scoată țipătul de adineaori, căci îl execută fără milă între două neughii. După această execuție sumară, el își puse mantaua în intrarea magherniței, și numai decât adormi din nou, așa cum admira, socotese, statul particular al acestui ordin de cavaleri, în urma unei isprăvi de arme.

Caii trăsorii cădeau adesea în genunchi, mai întâi fiind-că nu erau potcoviți, și părea, că plăcutul caldarâm al orașelor le rămăsese aproape necunoscut. *Colymoga*** după ce străbătu încă vre-o șapte ori opt ulițe, pătrunse în sfârșit într'o ulicioară întunecoasă, trecu pe dinaintea unei bisericuțe parohiale cu hramul sfântului Nicolae și se opri în poarta protopopesei.

Din carul cu forma de lubeniță cobori o fată cu o basma pe cap și împachetată într'o telogreika***, și scutură poarta cu toată puterea pe care ar fi putut-o desvolta un om bine constituit, spre pildă *micul* în vestă rotundă care, numai decât după aceea, fu scuturat și pus pe picioare, dar care, în clipa dintâi, duruia ca un suflet mort.

** Veche trăsură de călătorie a boerilor lui Petru cel Mare.

*** Telogreika, un fel de camizolă mare vătistă, foarte caldă și fără mâneci.

Căni curții librară și poarta scârșăind cu zgomot, înghiți în sfârșit, nu fără greutate ciudata trăsură. Aceasta trebuie să și facă o tr-cere într'o curte pe departe foarte îngustă, iar pe de alta încurcată cu lemne de foc, cu căpriori vechi, cu butoaie defundate, cu cotețe de găini și cu douăzeci de feluri de coșuri vechi.

Fata care purta caii de frâu, îi opri în față unei uși. Acolo o doamnă bătrână coborî din trăsură. Doamna aceasta nu era alta decât Korobocika, secretara de colegiu pe care am văzut-o acasă la dumnia ei, la moșile sale, încheind un târg cu Cicikof și promițând să facă mai târziu multe alte afaceri.

Vechea noastră cunoștință, această doamnă bătrână, puțin după plecarea eroului nostru, fu cuprinsă de o așa de mare neliniște cu privire la ciudata vânzare pe care o făcuse, că, neputând să închidă ochii de trei nopți întregi, se hotărâse în cele din urmă, deși caii nu-i erau potcoviți, să plece la oraș, și, sub pretext de a se informa cu ce preț se vând sufletele moarte, după cursul reședinței de guvern, de a afla în sfârșit dacă Dumnezeu să ferească! N'a fost înșelată, spunându-i ceva că le dăduse din lipsă de experiență negustorului acestuia poate pe a treia parte ori chiar a patra parte din prețul adevărat al acestei mărfi.

Care a fost urmarea imediată a soșirei d-nei Korobocika la reședință, aceasta o va afla cetitorul din convorbirea dintre două doamne, convorbirea care... Dar în loc de a rezuma, o vom da cuvânt cu cuvânt în al noulea cânt al nostru, care urmează. (Va urma).

Promoție. D-l *Stefan Hărăguș*, vrednicul preot din Blăjeni (com. Hunedoarei), a fost promovat doctor în științele juridice. Sincere felicitări!!

Reuniunea română de înmormântare din Sibiu precum aflăm, a înmulțit de sărbătorile Rusalilor avntul național, cumpărând zilele acestea fostul depozit al institutului de înmormântări Fritz W. Elges, bogat asortat cu toate soiurile de obiecte trebuincioase la înmormântări cum sunt: două cară (dricuri) funebre, între cari unul închis cu sticlă și cu 4 felinare, sicriuri, felinare funebre, cununi, acoperitoare, sicriuri de metal și de lemn pentru transportarea morților, cu închizătoare ermetică etc. etc. Venitul curat al acestei prime întreprinderi românești de acest soi în Sibiu este destinat înmulțirii fondului Azilului pentru adăpostirea neputincioșilor și pentru orfanii noștri scăpați. Reuniunea va efectua cu prețuri convenabile înmormântări de clasa I. II și a III-a. Pentru depozit Reuniunea va deschide după toată probabilitatea prăvălia în strada Quer (Poplăcii mici) peste drum dela salonul de barbierie Ioan Roman. Foștii membri ai Reuniunii se vor înmormânta cu reduceri însemnate.

Coroane eterne. Dr. Romus Pașca, avocat în Cămpeni și soția sa Mimi n. Popescu, drept răscumpărare a cununei pe mormântul mult regretatei Luiza Făgărășanu nasc. Tepeș, dăruiesc 10 cor. la fondul dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”.

Mare nenorocire de tramvai în Budapesta. Azi dimineată în Budapesta s'a întâmplat o mare nenorocire de tramvai. Dimineata la orele 5 și 5 minute a pornit din garagiul tramvaielor electrice tramvaiul Nr. 365 sub conducerea lui Ioan Szekeres. În tramvai erau peste 25 pasageri. În dreptul cimitirului Kerepes, la o cotitură, tramvaiul deodată a sărit de pe șine răsturnându-se într'un șanț; aproape toți pasagerii au fost răniți, dintre cari 3 foarte grav.

S'a pornit cercetare în decursul căreia s'a constatat, că nenorocirea a fost pricinuită de un atentat pus la cale în contra tramvaiului, căci spațiul dintre șinele liniei au fost umplute cu pietri astfel, că era imposibil, ca tramvaiul să nu sară de pe șine.

Se crede, că atentatul în contra tramvaiului e pus la cale de socialiști, cu scopul, de a nimici o parte din polițiștii cari de obicei cu acest tramvai mergeau la serviciu. Pe tramvai însă nu a fost decât un singur polițist.

Analfabeții din America. Oficiul de statistică din Statele-Unite publică statistica referitoare la analfabeți. Statistica de altfel se referă numai la aceia, cari nu știu scria. Datele statistice sunt adunate numai despre persoanele trecute de 10 ani. Dintre locuitorii Statelor-Unite în 1900 nu s'au știut scria 6 milioane 180.000 persoane, iar în anul 1910 numărul celor ce nu știu scria a scăzut deja la 5.500.000, deci față de populația totală a Statelor-Unite dela 10.7% la 7.7%. Statistica mai dovedește, că numărul analfabeților în toate statele din Statele-Unite a scăzut excepționând statul Connecticut și New-York. În statele acestea înainte cu 10 ani a fost mai mic numărul celor ce nu știau scria decât acum. Creșterea e a se atribui sporului rapid al populației prin elemente analfabete emigrate din Europa. Intre populația albă a Statelor-Unite cei ce nu știu scria sunt asemenea mai puțini, ca acum 10 ani. Tot asemenea se observă și la negări o scădere în direcția aceiași la cari numărul analfabeților a scăzut cu 625.000, adică dela 44.5% la 30.5% din populația totală.

Prețurile pământurilor în comitatul Arad. În anuarul societății economice din comitatul Arad, secretarul acestei societăți a publicat o statistică a prețurilor, pe lângă cari s'au vândut pământurile în anul trecut pe teritoriul comitatului Arad. Prețurile sunt după un jugher (lan) catastral.

În Arad: grădinile și pometuri 3000—4000 cor., vii 4500—60000 cor., arător 1400—2000 coroane.

În cercul Aradului: grădini și pometuri cu 3—4000 cor., vii 4—5000 cor., arător 1100—2000 coroane.

În cercul Boroșineului: grădini și pometuri 1400—4000 cor., vii 2—6000 cor., arător 700—1800 cor.

În cercul Boroșbeșului: grădini și pometuri 1200—2000 cor., vii 3000 cor., arător 500—1000 coroane.

În cercul Aletca: grădini și pometuri 2200 cor., vii 4000 cor., arător 1150—2000 cor.

În cercul Chișineului: grădini și pometuri 1400—4000 cor., vii 1600—4400, arător 500—2000 cor.

În cercul Pecica: grădini și pometuri 3200—5400 cor., vii 5000 cor., arător 1400—2500 cor.

În cercul Radna: grădini și pometuri 1000—3000 cor., vii 4—6000 cor., arător 800—2000 coroane.

În cercul Halmașului: grădini și pometuri 500—800 cor., vii nu sunt în acest cerc, arător 400—600 cor.

În cercul Târnova: grădini și pometuri 1200 cor., vii nu sunt, arător 700—900 cor.

În cercul Șiriei: grădini și pometuri 1400—2200 cor., vii 2500—7000 cor., arător 800—1200 coroane.

„Tokio” extirpător de bățături. Se poate folosi cu succes contra bățăturilor (la picioare), negilor și contra scortășării pielei. După o folosare de 2 zile ne scăpăm de durerea bățăturilor. — 1 doșă 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: **Tömöri Antal, Cegléd, II. kerület.**

x Dinți artificiali. Cine nu este mulțumit cu dinții săi artificiali sau are lipsă de astfel de dinți să se adreseze cu încredere atelierului dentistic recunoscut de bun, alui Nagy Jenő în Cluj (Kolozsvár). Aci se pregătesc mai bine în aur sau cauciuc. Atelierul dentistic alui Nagy Jenő, se află acum în casa proprie pe str. Jokai și orși-eine să fie atent ca să nu o compare cu alte alteliere.

x Atragem atențiunea on. public asupra anuntului fabricii de ghips „ALBA” din Orăștie, care fabrică prin aranjamentul cel mai modern și procedura englezească brevetată liferează un astfel de ghips solid, în mărime după plac, încât cu 100% întrece orice alte fabricații. Dreptaceea recomandăm cu căldură acest ghips on. public.

x E o mare nesocotință a cumpăra mașini agronomice dela fierari, deoarece și aceștia primesc mașinile din 2 ori mai multe mâni și astfel cumpărătorul trebuie să le cumpere cu de 30—40% mai mare. De aceea recomandăm fabrica de mașini agricole și de aranjamente pentru mori **Schiel Testvérek**, în Brașov (Brassó), unde se pot căpăta și în plătiri în rate, fără urcare de prețuri. Cel mai sigur izvor de cumpărare în Ardeal. Catalog de prețuri gratis și franco. La comenzi mai mari la dorință trimitem mașiniști experți la fața locului, pe cheltuiala noastră proprie.

Culturale și sociale

Convocări. P. T. membrii ordinari, fondatori și ajutători ai reuniunii învățătorilor gr.-ort. români din protopopiatul B. Comloșului, sunt poțitiți a lua parte la adunarea generală a despărțământului ce se va ținea Vineri la 1/14 iunie 1912 în comuna Eica-română.

Ordinea de zi: La 8 ore asistarea la celebrarea chemării Duhului Sfânt. Deschiderea adunării. Constatarea prezenților. Raportul comisariatului consistorial cu privire la cele observate la examene. Raportul comitetului, cassarului și bibliotecarului. Prelegeri practice din Aritmetică: cl. I adunarea de Ludovic Cioban, cl. II subtragera de Ștefan Ștef, cl. III—VI înmulțirea frânturilor decimale de Valeria Magdu, cl. III—VI împărțirea de Iuliu Magdu. Eventuale disertatii. Critica asupra prelegerilor practice. Propuneri și interpelări. Defigerea locului ținerii proximei adunări. Alegerea vice-președintelui. Inchiderea adunării. Sân-miclăușul-mare, din ședința comitetului ținută în 19 aprilie (2 mai) 1912. Atanasiu Lipovan m. p. notar, Petru Băran m. p. președinte.

— Despărțământul propopesc Buteni al reuniunii învățătorilor români dela școalele populare conf. ort. rom. din protopopiatele aradane I—VII își va ținea adunarea de primăvară vineri în 25 mai (7 iunie) a. c. în comuna moneasa în localitatea școlii eventual în sala dela băi, la care toți membrii și binevoitorii școlii, sunt poțitiți a participa. Program: După chemarea Duhului sfânt cuvântul de deschidere. Constatarea membrilor prezenți. Raportul comisariatului cons. asupra examenelor, eventual conferința metodologică. Prelegere practică din S'öd de Liviu Dublea, eventual alte dizertații. Propuneri și interpelări. Fixarea proximei adunări. Restaurarea biroului Autenticarea protocolului. Incheiere. Bodești, la 7/20 mai 1912. Nicolau Boșcaiu preș. I. Borlea secretar.

Cunună eternă. În loc de cunună peritoare pe cocișgul medicului Simeon Stoica din Abrud rudenile decedatului: Victor, Eugenia și Mionica Tordășianu din Sibiu, au dăruit 5 cor. la fondul „Victor și Eugenia Tordășianu” pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor sibieni.

Filia Năsăud a societății pentru fond de teatru român va aranja în 8 iunie a. c. un concert cu concursul domnișoarei Melania Brândușian și a d-lui A. Bena în sala de gimnastică a gimnaziului superior fundational din Năsăud cu următorul program:

Beethoven: Appassionata I. III., Grieg: Sonata E moll., Verdi: Arie de bariton din Traviata, List: Tarantelle, Schulmann: Etudes symphaniques, Stefanescu: Cântecul fluerașului, Mureșian: Capriciuri de concert.

Societatea de lectură „Inocențiu Micu Clain” a teologilor din Blaj va aranja serbarea comemorării de 100 de ani, dela nașterea lui Gheorghe Barițiu, duminică în 2 Iunie st. n. 1912, după s. Liturghie, în sala de gimnastică cu următorul program:

Gheorghe Barițiu, conferință. Pa. 23. de Muzicescu. Cor. Noi, Octavian Goga. Serenadă, de Ion Bacău. Cor. Fragment epic de Gheorghe Coșbuc. Reîntoarcerea acasă, I. Mureșianu. Cor. Marș, orchestră, Ion Bacău.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Traian Călțun, Borloveni. Am primit 21 cor. abonament până la 1 Iulie 1912. Adresa iam îndreptată.

Vasile Boșca, Ponor. Am primit 10 cor. ca abonament pe 1912.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Caut

un candidat de avocat

cu praxă pe lângă condiții favorabile. A se adresa: **Dr. Emil Monția**, avocat Șiria (Világos).

Atragem atențiunea on. public cetitor al ziarului nostru, că cele mai noi buchete și cununi de trandafiri, — plante, flori, precum și totfelul de flori mai ieftin se capătă la

JELINEK FERENCZ
grădinar

Oradea-Mare (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis și franco.

Licitațiune minuendă.

Comuna bis. gr.-or. rom. din Șeitin (Saj-tény comit. Cenad) escrie concurs verbal și secret pentru renovarea sfintei biserici conform planului și specificării de spese aprobate prin Veneratul Consistor arădan sub nr. 3272/1908, și anume pentru următoarele lucrări:

1. Lucrul zidarului; 2. Lucrul tâmplarului; 3. Lucrul tinichigiului; 4. Acoperitul cu eternit; 5. Lucrul de măsurit, lăcătușit, pictor și ferestrari; 6. Boltitura nouă după modelul „Monier”; lucrul de gyps; Așezarea parafușului.

Planurile se pot vedea la oficiul par. gr.-or. rom. din Șeitin, de unde fără spese se poate cere și însemnarea tuturor lucrărilor.

Ofert se poate face pentru toate lucrările cumulativ, sau separat însă numai pe blanchetele, pe cari le pune comitetul par. la dispoziția reflectanților. Ofertele neîmplinite corect se vor respinge.

Ofertele închise și sigilate se vor înainta par. până la 9 Junie st. n. a. c. 10 ore a. m. sub adresa: „Ofert pentru renovarea bisericii gr.-or. rom. din Șeitin.

Ofertele întârziate nu se vor lua în considerare.

Licitațiunea verbală se va ținea în 9 Junie st. n. la 10 oare, când se vor desface și ofertele închise și numai decât se va hotărî cui se va da lucrul.

Reflectanți au să depună înainte de licitațiune 5% ca vadiu președintelui comitetului par., celce va primi lucrările va mai adauge 5%, iar ceilalți reprimese momentan vadiul.

Lucrările au să fie săvârșite conform regulamentului în vigoare (Közzsállitási szabályzat).

Comuna bis. își rezervă dreptul de a da lucrările aceluia cărui va afla de bine fără privire la sumele oferite.

Șeitin, la 16/29 Maiu 1912.

Petru Nemet
preot gr. or. rom

George Șiclovan
președintele comitetului par.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

BIROU COMERCIAL PENTRU IMOBILE :: ȘI PENTRU CREDIT FONCIAR ::

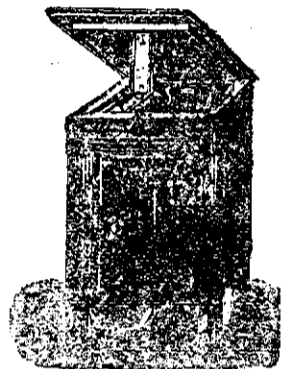
Rezolvă în mod foarte culant cumpărarea și vânzarea de pământuri, vii, păduri și case. Mijlocește împrumuturi noi și convertează grabnic și favorabil datorii vechi, atât în loc, cât și în provincie. Sunt prenotate actualmente mai multe case mai mici și mai mari din loc, precum și mai multe proprietăți. În caz de binevoitoare autorizare până la rezolvire nu se compută nici o cheltuială.

LUSTBADER ADOLF
birou de mijlocire concess. prin lege.
ARAD, piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 12.

Dulapuri de gheață sistem
IGNÁCZ HENNEFELD, brevetate
Budapesta VI, strada Gróf Zichy Jenő nr. 5.
(Lângă Váci-körut).

Înăuntru sunt trase cu plăci artistice de piatră cari nu se ruginesc, nu se oxidează și nu se murdăresc, astfel că chiar și din singurul motiv al curățeniei sunt cele mai recomandabile. Toate dulapurile de până acum sunt învolite în tinichea de ținc, cari se rugineste, se oxidează și murdărește, fiind trebuită de o continuă reparație. La cele sistem Hennefeld este exclusă reparația. Nu au cep pentru scurgerea apei, ci în josul dulapului un mic rezervoriu, unde se strânge apa. Partea unde se pune gheața se poate scoate ușor. Gheața în dulap este la loc ucat prin ceace se ajunge la economie de 60% de material.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

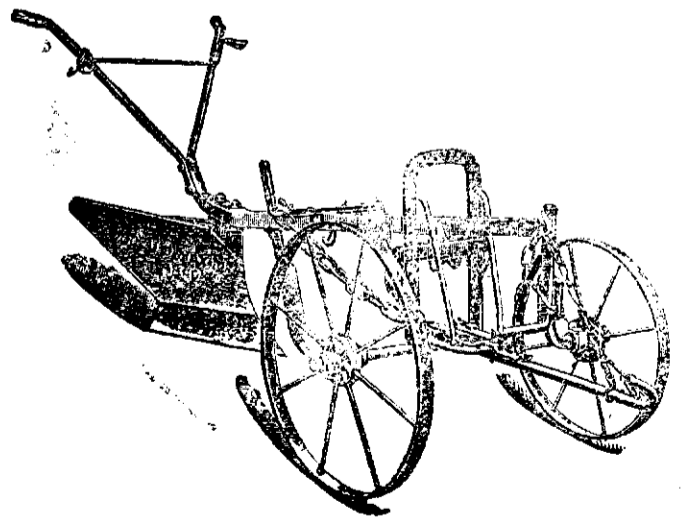
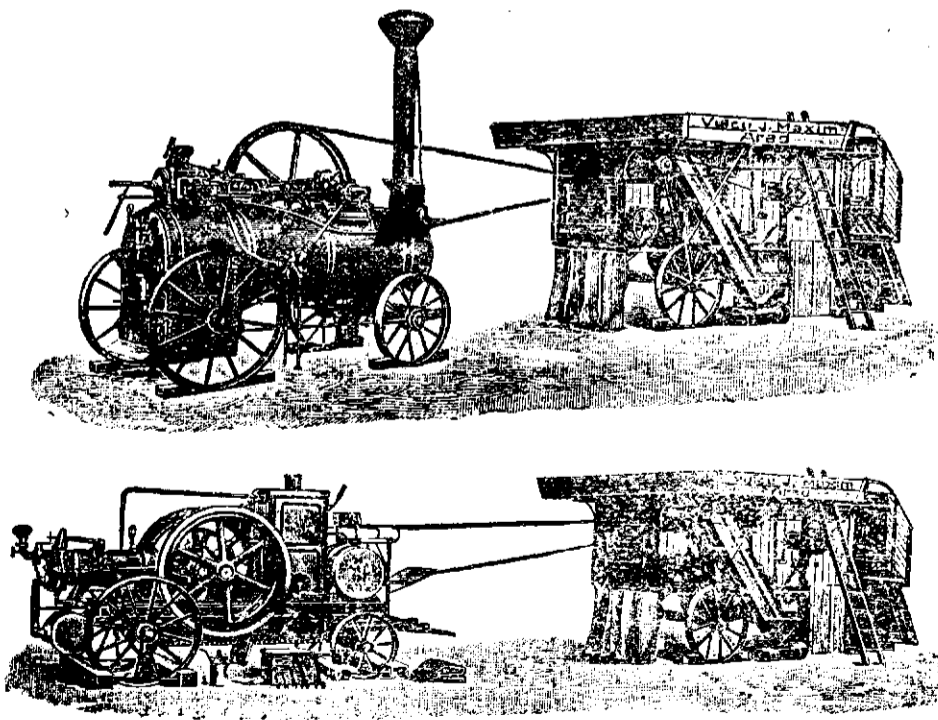

Catalog ilustrat gratuit și franco.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5-6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuese în prețuri moderate, după sistemelc cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Făbián László, (lângă gara mare).

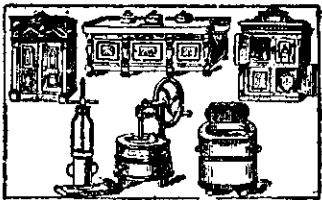
Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.
Budapesta VII., Rákoczy u. nr. 64. Telefon: 106-69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevetate și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută resinată. Apa de gheață se întrebunțează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățat fără a scoate gheață afară.

☐ Să nu se confunde cu alte fabricații. ☐

Proprietarii

de mașini de treerat
cruță bani, timp și lucru
cu folosirea coșului
brevetat „STERN”

O comisie de specialitate a constatat, că o cantitate de paie de 500 de bugle treerate cu coșurile de până cum, a dat încă 680 kgr. de grâu la a doua îmblătire cu coșul „STERN”.

Cere prospect franco și gratuit dela

Bárdos és Brachfeld,
Budapest, VI., Gyár-utca 5.

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele acele...

Ofer diferite mașini agricole
fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plătire în rate

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comerclă.

Pálmer Mátyás

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-utca 6—8.

Gustați
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

„Harem”

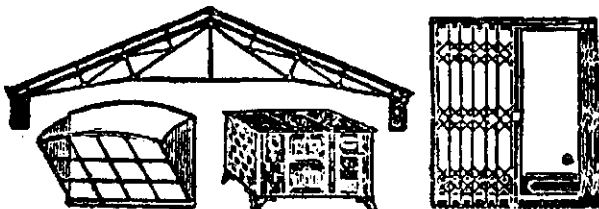
cea mai bună gumă

1 duzină 4 coroane.

In Arad de vânzare numai în drogheria

Török A. és Tsa

Andrássy-tér nr. 20.

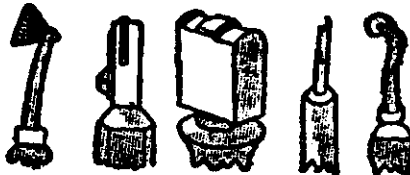
ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

Primește ori-ce lucrări de brânșă aceasta precum: stringerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare tofelul de **reparaturi** atingătoare în brânșă aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de brânșă, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

CIASORNICE, GIU-
VAERICALE, GRAMA-
: FOANE și PLĂCI :
cu plătire în rate, pe lângă
garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreaga țara la

TOTH JÓZSEF,
orologier și chromometric
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit și francat. Cele mai bune plăci românești de gramafon.

Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alui Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gaia: inel de argint, aurit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și aur cu mărgăritare și pietri turchestan 750 cor. cu 3 brilante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fil.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește tofelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în brânșă aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

De neintrecut!

Spălătorile aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neintrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, danțele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu coloz haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acurateță. Baltoane de piele le coloz în colori închise.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

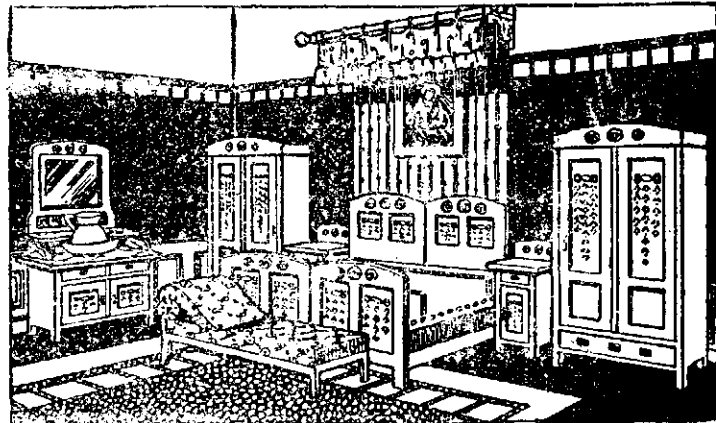
VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

Cea mai renumită

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

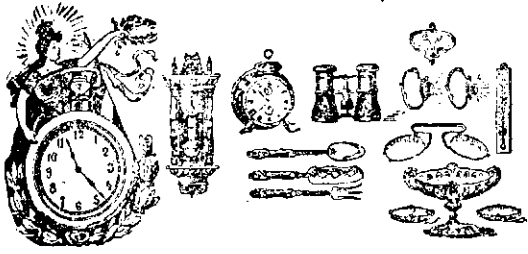
Iohann Gensthaller

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie

Szászváros.

Filiață în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

GHETELE

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarii aradani”, și se pot procura :: cu prețurile cele mai moderate. ::

Director: IUSTIN OLARIU.

ARAD, Szabadság-tér nr. 14.

(Filiale în PISKI și CERMEIU).

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI., Reiter Ferencz-u. 66.

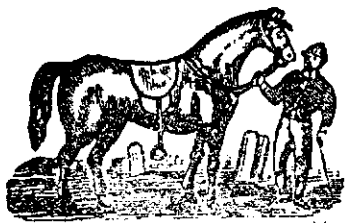
TELEFON: 93-13.

Vad Gabor

curelar și șelar

ORADEA - MARE

(Nagyvárad), str. Körös n. 38.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru

curele și șele

Țin în magazin totfelul de echipamente pentru trăsuri, pentru călărit și pentru vehicule. Mărfurile sunt fabricate din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele mai ieftine. — Primesc orice lucrări în bransa aceasta. Reparări se fac cu prețuri moderate.

Karton Aladár

„Alba” fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

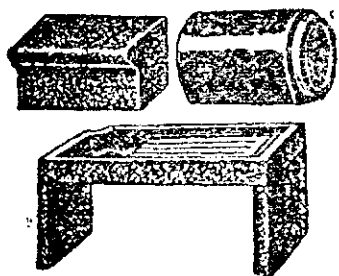
Oferă ghips fabricație proprie, fabricat după sistem englez brevetat, de-o solidaritate mare deci un ghips

special de stucatură pentru sculptură
modele și alabastru

care poate suferi mare mixtură, — expedit prompt și eventual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai moderate.

Faceți o încercare, deoarece

cine lucrează cu ghips „Alba” face economie în bani!

Mandler János

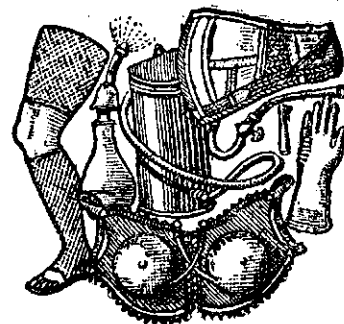
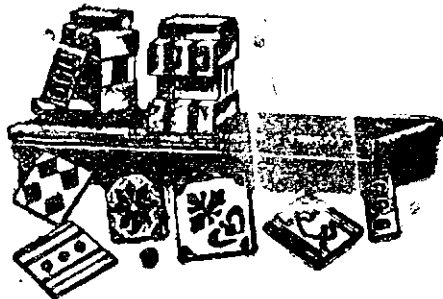
intreprindere de beton, piatră artificială și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de lucrări în bransa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, uscarea pereților umezi, trepte (scări) de piatră artificială, pereți, conuri „Rabitz”, iuele pentru fântâni, bazenuri, fântâni arteziane și vâlele executate neexcepționabil și cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servese gratuit.

Corsete artistice pentru corp și ortopede

se execută cu specialitate și conștiințios după măsură la

Guidó Becsi

bandagist și ortopedist

Sibiiu, str. Reisper nr. 7.

Totfelul de suspensorii cu prețurile cele mai ieftine. — Serviciu prompt.

Totfelul de reparări se execută prompt.

Nou atelier pentru gravură de firme!

Fostul conducător al atelierului de gravură a lui CZELNER ISTVÁN Zöldy Gyula, și-a deschis în Arad, piața Szabadság nr. 22 (Palatul Teatrului) un atelier modern de gravură pentru firme. Aducând aceasta la cunoștința on. public, roagă binevoitorul sprijin:

Zöldy Gyula, pictor artistic, de firme și embleme.

TELEFON nr. 10.

TELEFON nr. 10.

Pregătesc

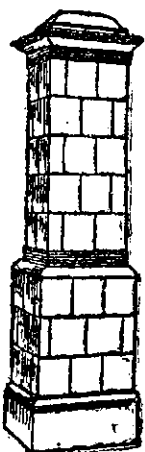
cupatoare de teracotă, căminuri, vase, glastre, cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cupatoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István,

fabricant de căminuri și articole de lut

Temesvár-Gyárvaros, Kém-u. nr. 16.

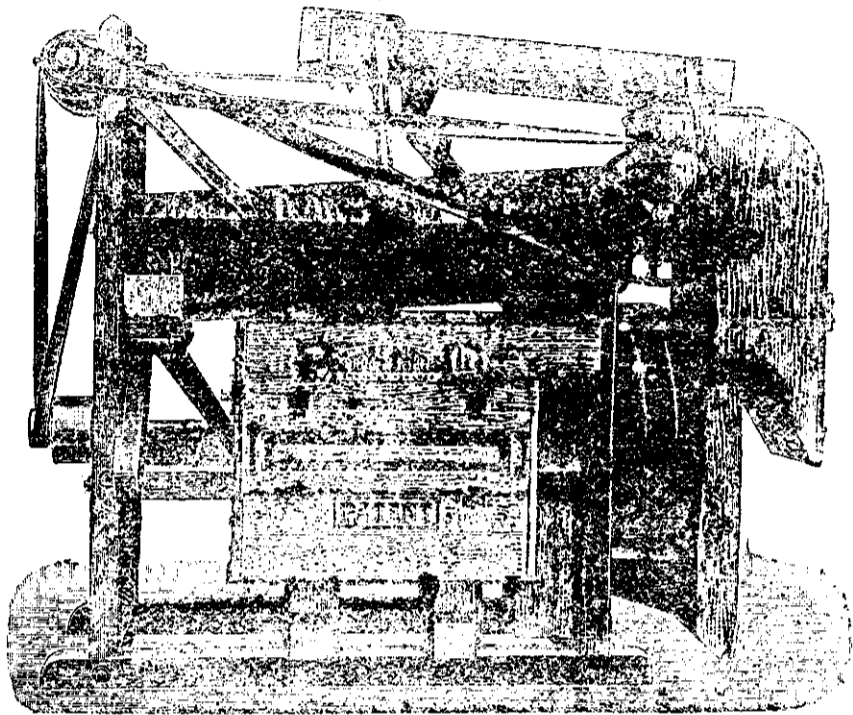
FRATII SCHIEL

FABRICĂ DE MAȘINI, STABILIMENTE PENTRU
EDIFICARE DE MORI, TURNĂTORIE DE FER.

Brasov.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuează stabilimente de turbine, motoare și locomobile de ulei brut, „Corona”, mori mănate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de scâr-mănat și de tors lână.

„VICTORIA”

curățitoare combinată de bucate. Cea mai modernă și perfectă mașină de curățit, cu sita aspirator-trilor și descorțitoarea cu smirgel.

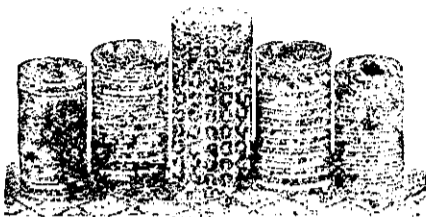
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu serisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două co-lori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agencia principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN
IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

(Primul magazin de co-voare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belyáros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare com-plectă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și toffelul de rechizite dactilografe fa-brieanții americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

În despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și toffelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau toffelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - - pentru ferestre - - -

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

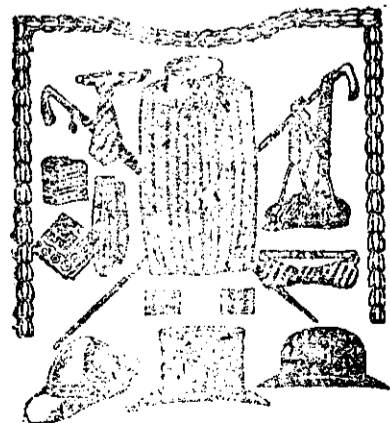
Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de
modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU

LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage
atențiunea on. public asupra
prăvăliei noastre nouă și cu
totul modernă, înzestrată cu
marfa cea mai solidă și fină
din patrie și străinătate, și
astfel aranjată, încât suntem
în plăcuta poziție de a sa-tisface toate cerințele onor.
public. În special suntem în
plăcuta poziție a recomanda
on. public specialitățile de albituri pentru bărbați, și de
ghete pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de bine-voitorul sprijin suntem

Cu stimă:

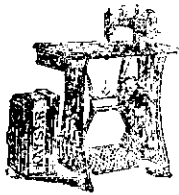
Cintea și Hau

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-albă—Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg“)

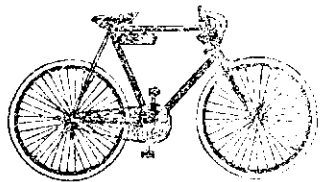
Fond. în anul 1880. Telefon nr. 46. Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de **mașini de cusut** pentru case precum și pentru ateliere; mașini de cusut speciale pentru blanări, mănușeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicul-Premier. Kayser etc. **Garnituri pentru biciclete**, clopoțele, lampe, cornete, ținător de săbii, pompe în toată mărimea, etc. etc.

GRAMOFOANE;

Pathéc cu marea „Engel“ Automate statif.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plătire în bani gata și în rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.

Garantă.

Executare excelentă.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,
mecanic.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri care provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

0 sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

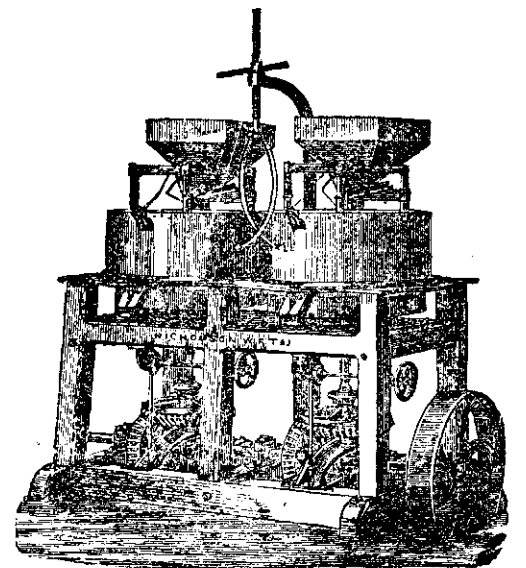
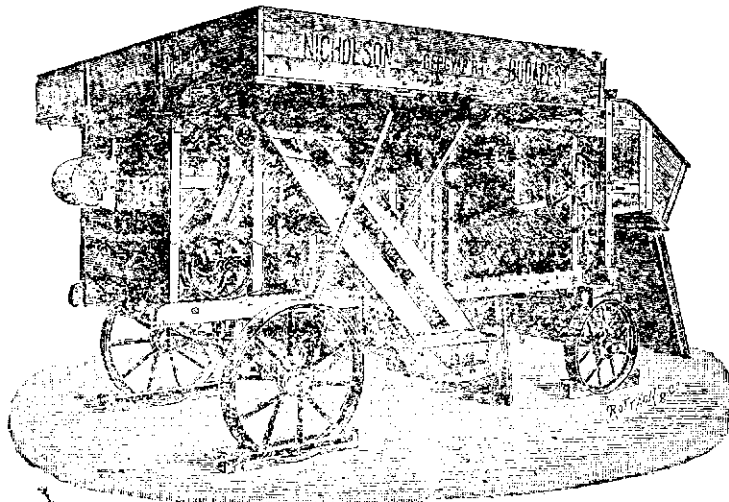
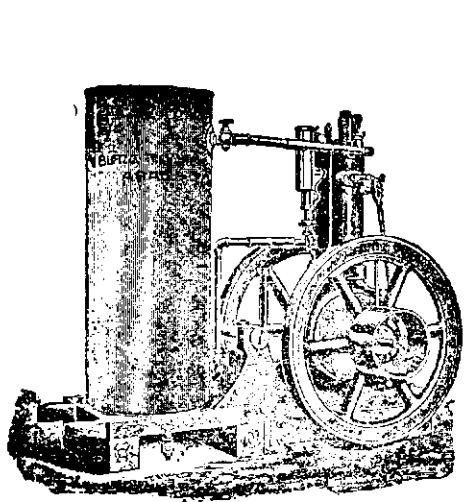
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

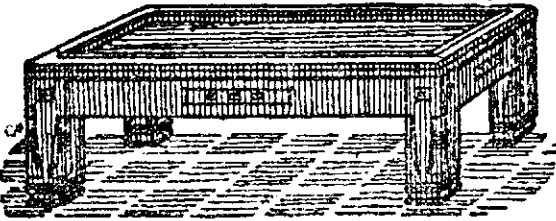
Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe speșele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

Premiat la expoziție cu medalie de aur.

H. PÁLLÁN succesor
Styászni Józsefprima fabrică ardeleană de billarde și timpărle în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de billarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de billarde
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.**Traian Turturean**

lăcătuș artistic și de edificii

Bistrița — Besztercze.

10% economie la comande
— de lucrări artistice. —

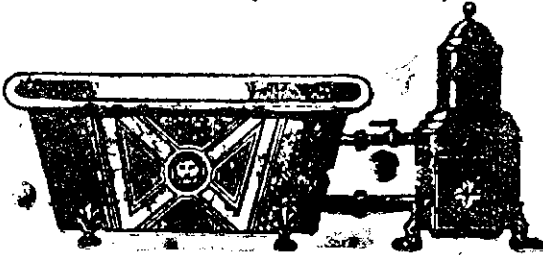
Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice
de bucătărie vestite în
Transilvania. — Catalog și desemnări
să trimit la cerere.Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare,
articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare
la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca
și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier,
cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu
prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:**JOSEF JIKELI****SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.**

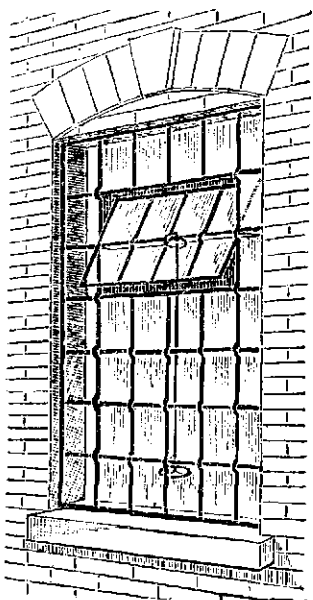
Premiat de mai multeori.

Carl Piffel, prima fabrică de
obiecte de metal

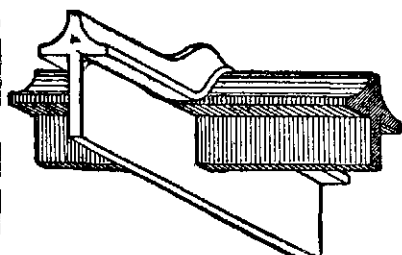
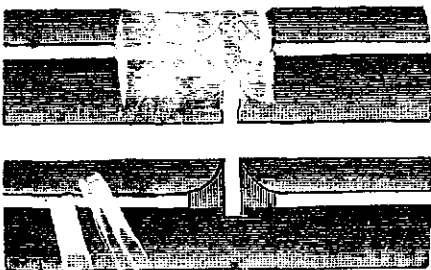
Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca
sarkán Krauszer-féle házban.Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane
de scaldat, de sezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat
după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte
edibctee e mtal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor,
inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și
cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Con-
duct pentru apă, aranjări pentru baie și closețe
engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.
Catalog de prețuri la dorință gratuit.
Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.**Lepter János,** fabrică de piese de fier
și articole de lăcătușerie.Budapest, X. Asztalos Sándor-ut 16. sz.
Înființată la 1885. Adresa telegrafică: LEPTER, Budapest, Pékerdó. Telefon 55-22.**FERESTRE** prinse în rame de fier,
cele mai perfecte și mai ieftine în timpul prezent!

Noutate!

FERESTRELE
KÖPLINGER
BREVETATE.**INTRODUSE**
IN 14 STATE
CIVILIZATE!

Noutate!

FERESTRELE
KÖPLINGERsunt practice
pentru:magazii,
hambare,
fabrici,
grajduri,
verenzi și
case de sticlă.

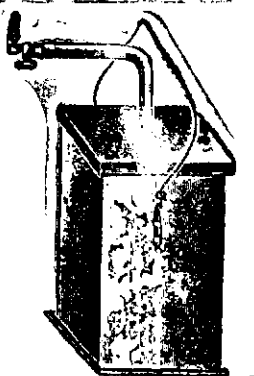
Sistem Köplinger.

Schwalb Adolf fia **Vilmos**

tinichigiu și mier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări
de tinichigiu, articole pentru
bucătărie și gospodărie, u-
nelte pentru stupărie, vase
pentru miere. Fabricate de
specialitate: măsuri de litru
din tinichea albă ori nickel,
cane pentru olei, lack ori pe-
troleu, faele, lămpi de carbid
și alte articole tehnice.**Cassete pentru bani.**
Catalog trimis gratuit și franco.**Heinrich Rastel**

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin
în depozit cele mai moderne **TRĂSURI**, precum și tot-felul de **CĂRUȚE**.Primesc ori-ce lucrare
de reparare și

transformare,

văpsire și

pregătire de șele în
preț foarte ieftin.